

วิเคราะห์แนวโน้มของอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาการทำประมงทะเลเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมีการปรับปรุงเป็นประมงพาณิชย์ และเกิดการขยายตัวด้านการลงทุนประมงทะเลของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาจากจำนวนครีวเรือผู้ประกอบการอาชีพประมง เรือประมงที่เพิ่มขึ้น และเทคโนโลยีในจับสัตว์น้ำในพื้นที่นอกน่านน้ำตื้นอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ในสภาพที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ เพราะต้องสูญเสียพื้นที่ทำประมงไปทำให้จับสัตว์น้ำน้อยลง และปัญหามากมายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นภายใต้ปัญหาเหล่านี้อุตสาหกรรมประมงในจังหวัดปัตตานี ต้องมีการปรับเปลี่ยนโดยมุ่งเน้นทำประมงร่วมกับต่างชาติและการรับรององค์กร รูปแบบการทำประมงให้ทันสมัยเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น เพื่อค้นหาแหล่งประมงใหม่ ๆ และลดปัญหาการละเมิดน่านน้ำต่างประเทศ

สภาพปัญหาปัจจุบัน

1. ปัญหาทรัพยากรสัตว์น้ำเสื่อมโทรม

การประมงทะเลของไทยได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว หลังจากการนำเครื่องมือประมงอวนลากมาใช้ตั้งแต่ปี 2504 เป็นต้นมา ลักษณะของเครื่องมือประมงอวนลากจะจับสัตว์น้ำได้คราวละมาก ๆ ทั้งปลาใหญ่และปลาเล็ก ทำให้ผลผลิตสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและทรัพยากรหน้าดินในอ่าวไทยถูกนำมาใช้มากเกินไปถึงขั้นที่ทรัพยากรเกิดทดแทนได้ (over fishing) อีกทั้งมีเครื่องมือประมงประเภทนี้เป็นจำนวนมาก จึงทำให้อ่าวไทยมีความอุดมสมบูรณ์ลดน้อยลงเรื่อย ๆ ดังนั้น ชาวประมงหลังจากที่สามารถจับปลาได้มาก ๆ กลับได้น้อยลง จำเป็นต้องออกทะเลไกลออกไป และลักลอบจับสัตว์น้ำในเขตน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้านที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์อยู่มากกว่าน่านน้ำไทย

2. ปัญหาเรื่องเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

จากการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้แหล่งการทำประมงของไทยต้องลดลงไปไม่น้อยกว่า 300,000 ตารางไมล์และทำให้สัตว์น้ำที่ชาวประมงไทยเคยจับได้ในบริเวณดังกล่าวลดลงปีละประมาณ 660,000 ตัน ดังนั้นเพื่อให้ได้สัตว์น้ำให้เพียงพอต่อความต้องการ เรือประมงขนาดใหญ่ในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดชายฝั่งของไทย จึงต้องไปทำการประมงนอกน่านน้ำและมีปัญหาถูกจับกุมในข้อหาบุกรุกน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้านตลอดมา

3. ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ

การปล่อยน้ำเสียลงน่านน้ำ ถึงแม้ว่าภาวะน้ำเสียจะไม่ทำให้ความเสียหายต่อประมงทะเลมากนัก แต่เป็นอันตรายและมีผลต่อความชุกชุมของสัตว์น้ำลดลง สัตว์น้ำวัยอ่อนวัย และสัตว์น้ำที่เคลื่อนที่ช้า เช่น หอย เป็นต้น อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าชายเลนซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อนที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ถูกทำลาย โอกาสที่สัตว์น้ำเหล่านี้จะเจริญเติบโตและขยายพันธุ์น้อยลงด้วย หากไม่มีระบบการจัดการน้ำเสียที่ดีจะส่งผลกระทบต่อ การเพาะเลี้ยงชายฝั่งและการประมงในอ่าวปัตตานีต่อไป ในปัจจุบันระบบกำจัดน้ำเสียที่อยู่ในเขตอุตสาหกรรม จะรวมน้ำเสียในเขตอุตสาหกรรมเองและจากทำเทียบเรือประมงด้วย ซึ่งจัดว่าน้อยมากสำหรับการรองรับอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มขยายตัวต่อไป

4. ปัญหาราคาน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น

เมื่อน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูงขึ้นทำให้เรือประมงทุกประเภทได้รับผลกระทบอย่างมาก ในด้านต้นทุนค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงในสัดส่วนสูงประมาณร้อยละ 50-60 ของค่าใช้จ่ายประมงทั้งหมด จึงมีเรือประมงเป็นจำนวนมากที่ขาดทุนหยุดออกทำการประมงหรือลดจำนวนเที่ยวลง ส่งผลกระทบต่อปริมาณสัตว์น้ำที่เคยจับได้ลดน้อยลง ทำให้รายได้ตกต่ำตามมา ปัญหาต่อมา คือ การว่างงาน นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับประมงของปัตตานีและราคาสินค้าในตลาดสูงขึ้นอีกด้วย

5. ปัญหาการขาดแคลนลูกเรือประมง

เป็นปัญหาสำคัญของผู้ประกอบการประมงมาก โดยเฉพาะหลังเกิดพายุไต้ฝุ่นเกย์ เมื่อปี 2531 และ โครงการอีสานเขียว ทำให้แรงงานส่วนใหญ่จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่น่าใจในความปลอดภัยของตนจึงย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมกันมาก ทำให้เรือประมงขาดแคลนแรงงานและบางครั้งไม่สามารถออกทำการประมงได้ ประมาณว่าทำให้

เสียรายได้ต่อลาประมาณ 120,000 บาท/เที่ยว ในขณะที่เรือประมงทำการประมงได้แต่แรงงานไม่เพียงพอ ทำให้ประสิทธิภาพการจับสัตว์น้ำลดลงประมาณร้อยละ 30-40 จึงมีการนำแรงงานต่างชาติเข้ามาทดแทนแรงงานชาวไทยซึ่งเป็นปัญหาอีกเช่นกัน

ผลกระทบของปัญหาการประมงต่ออุตสาหกรรมการประมง

ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมา ชาวประมงทั่วไปในจังหวัดกำลังประสบอยู่นั้น ทำให้โครงสร้างของการทำประมงในจังหวัดปัตตานีมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เรือประมงขนาดใหญ่ตั้งแต่ 18 เมตรขึ้นไป ยังคงสามารถดำเนินกิจการประมงได้และผลตอบแทนดีกว่าเรือประมงขนาดเล็ก ซึ่งจำเป็นต้องลดจำนวนวันในแต่ละเที่ยวของการออกเรือให้น้อยลงเพื่อใช้น้ำมันน้อยลง โดยพยายามออกเรือเพื่อให้มีรายได้มาจุนเจือบ้าง สำหรับเรือประมงขนาดใหญ่ก็ยังออกเรือในจำนวนวันที่เท่าเดิม แต่พยายามจับสัตว์น้ำให้ได้ปริมาณมากขึ้นในแต่ละเที่ยวเพื่อให้รายได้สูงขึ้น นอกจากนี้ยังต้องพยายามปรับปรุงดูแลสภาพเครื่องยนต์ให้อยู่ในสภาพที่ดีเพราะมีส่วนต่อปริมาณการใช้ น้ำมัน เนื่องจากการทำประมง กำลังการผลิตในการจับสัตว์น้ำ จะแตกต่างกันไปตามขนาดของเรือ เรือขนาดใหญ่ย่อมได้เปรียบเพราะมีเครื่องมือประมงและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเก็บรักษาคุณภาพสัตว์น้ำ ออกทะเลได้ไกล และมีระยะเวลาในการทำประมงนานกว่าเรือประมงขนาดเล็ก เมื่อเรือประมงขนาดใหญ่สามารถจับสัตว์น้ำได้มาก จึงยังคงทำการประมงต่อไปได้ แม้ว่ามีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยเฉพาะปัญหาราคาน้ำมัน เดิมในปี 2522 มีราคาประมาณ 6 บาท/ลิตร แต่ในปัจจุบันราคาน้ำมัน เท่ากับ 7.82 - 8 บาท/ลิตร เป็นราคาน้ำมันลอยตัวขึ้นอยู่กับการตั้งราคาของบิมน้ำมัน เรือขนาด 18 เมตรขึ้นไปในจังหวัดมีไม่มากก็จริง แต่ก็เพิ่มมากขึ้นจากปี 2525 ซึ่งมีเพียง 157 ลา และเพิ่มสูงขึ้นเป็น 319 ลา ในปี 2531

ถึงแม้ว่าเรือขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายด้านน้ำมันมากกว่าเรือขนาดเล็ก แต่ในขณะเดียวกันเรือขนาดเล็กส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบมากกว่าเพราะมีรายได้น้อย เมื่อต้นทุนสูงขึ้นกำไรยิ่งลดน้อยลงอีก อย่างไรก็ตามยังมีเรือขนาดเล็กตั้งแต่ 18 เมตรลงมาจำนวนมากที่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ทั้ง ๆ ที่ต้นทุนทำประมงสูง เพราะว่าเป็นอาชีพที่มาของรายได้ อีกทั้งมีความชำนาญในการหาปลา เป็นต้น สำหรับเรือขนาดใหญ่ถึงแม้จะเสียค่าน้ำมันต่อเที่ยวมากขึ้น แต่ผลตอบแทนที่ได้มีมากเช่นกัน ทำให้มีรายได้และยังคงดำเนินอาชีพประมง

ต่อไป การซื้อขายน้ำมันนั้นชาวประมงขนาดเล็กหรือปานกลาง ซื้อน้ำมันจากปั๊มหรือตัวแทนจำหน่ายที่มีอยู่ทั่วไป ส่วนเรือใหญ่หรือบริษัทที่มีเรือหลายลำจะติดต่อกับตัวแทนจำหน่ายที่เป็นเจ้าประจำกัน เนื่องจากผู้ประกอบการประเภทหลังต้องซื้อน้ำมันครั้งละจำนวนมาก ๆ หากซื้อกับเจ้าประจำจะได้รับความสะดวกในการเติมน้ำมันและสามารถซื้อได้ในราคาเป็นกันเอง ต่อมาหลังจากการขึ้นราคาน้ำมันและปริมาณน้ำมันไม่เพียงพอต่อความต้องการเพราะนอกจากปริมาณที่ไม่พอเพียงแล้ว ยังมีการกักตุนน้ำมันเพื่อให้มีราคาสูงขึ้น ดังนั้นปัญหาที่ตามมา คือ ชาวประมงจำเป็นต้องซื้อน้ำมันเกือบจากแหล่งต่าง ๆ เช่น กลางทะเล เพราะมีราคาต่อลิตรถูกกว่าประมาณ 2-3 บาท

ผลกระทบของปัญหาการประมงต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

เมื่อโครงสร้างของอุตสาหกรรมประมงเปลี่ยนแปลง โดยมีจำนวนเรือประมง (จดทะเบียน) เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำเพิ่มสูงขึ้นด้วยจาก 98,513 เมตริกตัน ในปี 2525 เป็น 101,5443 เมตริกตัน ในปี 2535 โดยทั่วไปปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้จะถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างกว้าง ๆ 2 ประเภท คือ ใช้เพื่อบริโภคและใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า ดังนั้น เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของปริมาณสัตว์น้ำก็ย่อมทำให้สามารถนำเอาส่วนที่เหลือจากการบริโภคมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตมากขึ้น เช่น ในปี 2528 ปริมาณสัตว์น้ำที่ใช้ในธุรกิจประมงและแปรรูปนั้นมีทั้งสิ้น 42,234 ตัน เป็น 44,491 ตัน ในปี 2532 เมื่อปริมาณผลผลิตของอุตสาหกรรมประมงของจังหวัดถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบมากขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในจังหวัดตามไปด้วย กล่าวคือ ในปี 2527 จะมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง 27 แห่ง แต่ในปี 2535 มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 45 แห่ง โดยอุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง เพิ่มขึ้น 3 แห่ง อุตสาหกรรมปลาป่น เพิ่มขึ้น 1 แห่ง อุตสาหกรรมห้องเย็นและอุตสาหกรรมแปรรูปเพิ่มขึ้นประเภทละ 2 แห่ง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมประมงแล้ว ไม่เพียงแต่จะทำให้อุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์ด้านหน้ากับอุตสาหกรรมประมงมีการขยายตัวมากขึ้นเท่านั้น อุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์ด้านหลังในการส่งเสริมให้กิจการอุตสาหกรรมประมงดำเนินต่อไปได้ ก็มีการขยายตัวเช่นกัน เช่น โรงงานน้ำแข็งเพิ่มขึ้น 2 แห่ง และตู้ต่อซ่อมแซมเรือเพิ่มขึ้น 8 แห่ง ซึ่งในทางกลับกัน หากอุตสาหกรรมประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น บัณฑิตราคา น้ำมันแพง ปัญหา

ความอุดมสมบูรณ์ และปัญหาสิ่งแวดล้อมตลอดจนปัญหาการขยายเขตเศรษฐกิจจำเพาะนั้นไม่สามารถแก้ไขได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อโดยตรง ทางด้านวัตถุดิบที่ส่งป้อนโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อเช่นเดียวกับธุรกิจการขนส่ง การค้าการตลาด ทั้งในและนอกประเทศด้วย

ผลกระทบต่อทางอ้อมจากการที่น้ำมันเชื้อเพลิงราคาสูงขึ้น

การที่น้ำมันมีราคาสูงขึ้นนอกจากจะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวประมงโดยตรงแล้วยังมีผลกระทบต่อทางอ้อมคือ ท้าที่ราคาสິงของเครื่องใช้ต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้นไม่ว่าจะเป็นเครื่องอุปโภคหรือบริโภคก็ตาม ย่อมท้าให้ต้นทุนในการดำเนินการสูงขึ้นด้วย ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการท้าประมง เช่น แท อวน เชือก เป็นต้น น้ำมันที่ท้าต้องปลาที่จับได้เมื่อราคาน้ำมันสูงขึ้น น้ำมันก็จะมีความสูงขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ในปี 2521 น้ำมันท้าต้องปลา ราคา 22 บาท/ชอง ในปีปัจจุบันราคาน้ำมันท้าชองละ 43 บาท ซึ่งในการออกเรือแต่ละเที่ยวท้าเป็นต้องใช้น้ำมันเป็นจำนวนมาก เพื่อไม่ให้สัตว์น้ำที่จับได้ท้าเสียก่อนถึงฝั่ง ส่วนค่าจ้างแรงงานนั้น เมื่อเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปท้าเป็นต้องมีการปรับปรุงค่าแรงท้ากับลูกเรือด้วย ท้าให้เจ้าของเรือต้องเสียค่าท้าจ่ายมากกว่าที่เคยท้าจ่ายไป และเสบียงอาหารในการออกเรือหลายวัน ต้องจัดซื้ออาหารไปท้าพร้อมสำหรับเลี้ยงลูกเรือท้าทั้งท้า ดังนั้นค่าอาหารมีความสูงขึ้นเช่นกัน หากราคาน้ำมันสูงขึ้น และที่ท้าสำคัญต่อการลงทุนท้าประมง คือ ดอกเบียเงินกู้สูงขึ้น เป็นต้น

ผลกระทบต่อการท้างาน

ลักษณะการท้างานในจังหวัดปัตตานี มีท้าด้วยกัน 2 ประเภท คือ การท้างานในภาคอุตสาหกรรม และการท้างานในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การท้างานในอุตสาหกรรมประมง เป็นการท้าจ้างแรงงานเพื่อท้าพานานเรือประมง มีการท้าจ้างแรงงานทั้งแรงงานที่มีฝีมือและไร้ฝีมือ (ท้าจ้างแรงงานเพียงอย่างเดียว) โดยแรงงานที่มีฝีมือ ได้แก่ นายท้ายเรือ ท้าเรือ ช่างเครื่อง เป็นต้น ส่วนงานประเภทที่ท้าจ้างแรงงานอย่างเดียว เช่น คนลงอวน เป็นต้น และจำนวนการท้าจ้างแรงงานในอุตสาหกรรม

ประมงนี้ จะแตกต่างกันตามประเภทของ เครื่องมือประมงและขนาดของเรือ ส่วนมากมีการจ้างงานในธุรกิจประมงขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนเรือประมงขนาดเล็กที่ใช้แรงงานเพียง 3-15 ต่อลำ มักเป็นแรงงานในครัวเรือนหากไม่เพียงพอจะจ้างแรงงานเพิ่ม สำหรับเรือประมงขนาดใหญ่และขนาดกลางมีลูกเรือประมงตั้งแต่ 16 คนขึ้นไป ลูกเรือประมงมักเป็นคนต่างถิ่น ปัจจุบันมีเรือประมงจำนวน 4,165 ลำ (สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปัตตานี 2535) ในจำนวนนี้มีเรือประมงชายฝั่งขนาดเล็ก จำนวน 3,000 ลำ เรือขนาดกลางและใหญ่ จำนวน 1,100 ลำ นอกจากนี้ ยังมีเรือประมงขึ้นทะเบียนต่างจังหวัด แต่มาใช้บริการที่สะพานปลาของปัตตานี มีจำนวนประมาณ 100 ลำ ดังนั้นผู้ใช้งานหรือลูกเรือประมงทุกขนาดประมาณ 38,700 คน ซึ่งจำนวนการจ้างงานในเรือประมงนี้เป็นจำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงและยากที่จะหาจำนวนที่แน่นอนได้ เพราะเจ้าของเรือเพียงคนเดียวอาจมีเรือหลายลำ

2) การจ้างงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมประเภท ที่มีความสัมพันธ์ทั้งด้านหน้าและด้านหลังกับอุตสาหกรรมประมง ในปี 2535 มีแรงงานจ้างในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องประมาณ 4,322 คน เมื่อรวมแรงงานจ้างของทั้งสองลักษณะ การจ้างงานจะมีแรงงานจ้างในปี 2535 ทั้งสิ้นประมาณ 43,022 คน หากการท่าประมงมีปัญหา ย่อมส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานทั้งในภาคอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในจังหวัดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ศักยภาพในการขยายตัวของ การขั้ดินเป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการพิจารณาถึงศักยภาพของพื้นที่ ที่มีผลต่อแนวโน้มการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเพื่อเป็นที่ตั้งแห่งใหม่นั้น ราชทัณฑ์ที่ตั้งอุตสาหกรรมมาพิจารณาร่วมกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ตลอดจนปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจ ดังนี้

1. เส้นทางคมนาคมขนส่ง

ความใกล้-ไกล หรือระยะห่างของเส้นทางคมนาคม เป็นสิ่งสำคัญของความได้เปรียบหรือเสียเปรียบของพื้นที่ ที่จะมีการขยายตัวเป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประมงต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานีในอนาคต ซึ่งกระจุกตัวในเขตอำเภอเมืองเป็นส่วนใหญ่ โดยมีความจำเป็นต้องใช้เส้นทางคมนาคมทั้งทางน้ำและทางบก จากสภาพใน

ปัจจุบันของการตั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง บริเวณทั้งสองฝั่งของถนนนาเกลือ จะมีบทบาทสำคัญมาก มีความได้เปรียบในด้านความใกล้แหล่งวัตถุดิบ และมีแนวโน้มการขยายตัวสูงจัดเป็นถนนสายเศรษฐกิจของจังหวัด ในการขนส่งสินค้าสัตว์น้ำสู่อุตสาหกรรมและขนส่งสินค้าสู่ผู้บริโภค ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีถนนเลี่ยงเมืองเกิดขึ้นเพื่อช่วยระบายความแออัดของปริมาณรถยนต์บริเวณถนนนาเกลือ และเพื่อความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้แม่น้ำปาดตานียังคงเป็นเส้นเลือดใหญ่ที่มีความสำคัญ ทั้งทางด้านเป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำนำเรือเข้าเทียบท่าขึ้นวัตถุดิบและจอดพักเรือประมง ดังนั้น พื้นที่ที่ได้เปรียบที่สุด คือ บริเวณพื้นที่ที่มีระยะห่าง หรือ อยู่ไกลจากเส้นทางคมนาคมหลัก ไม่เกิน 1 กิโลเมตร และ พื้นที่ที่เสียเปรียบ คือ พื้นที่ที่อยู่ห่างออกมา พื้นที่ที่มีศักยภาพและมีแนวโน้มการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประมงมีความได้เปรียบนั้น ควรอยู่ใกล้ท่าเทียบเรือประมง ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบของอุตสาหกรรม ความได้เปรียบเสียเปรียบด้านค่าใช้จ่ายของอุตสาหกรรมแต่ละประเภทคงไม่แตกต่างกันนัก เพราะส่วนใหญ่มักจะตั้งอยู่บนถนนนาเกลือ แต่จะเสียเปรียบในเรื่องของเวลามากกว่า และ หากโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องตั้งอยู่ริมแม่น้ำก็จะมีความสะดวกในการขนถ่ายสินค้า จากเรือประมงสู่อุตสาหกรรมได้ทันที เช่น อุตสาหกรรมปลาป่น เป็นต้น

2. ระยะห่างจากท่าเทียบเรือประมงและความสะดวกในการเข้าถึง

ท่าเทียบเรือประมงเป็นหัวใจสำคัญของการทำประมง ที่มีต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประมง เพราะจะมีความได้เปรียบในการพัฒนาเป็นแหล่งที่ตั้งหรือขยายตัวของอุตสาหกรรมนั้น ๆ หากอยู่ใกล้บริเวณท่าเทียบเรือประมงและมีระยะห่างจากท่าเทียบเรือประมงกับตัวโรงงาน เช่น โรงงานน้ำแข็ง หากอยู่ห่างจากท่าเทียบเรือหรือริมฝั่งแม่น้ำก็จะทำให้ชาวประมงไม่นิยมนำเรือเข้ามาใช้บริการจากโรงงานได้ เพราะไม่สะดวกทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูงขึ้น หรือ การส่งวัตถุดิบ (ปลาเบ็ด) ให้กับโรงงานปลาป่น เป็นต้น ดังนั้น พื้นที่ใดก็ตามหากอยู่ใกล้ท่าเทียบเรือมากที่สุด ย่อมเป็นพื้นที่ที่มีความได้เปรียบและมีแนวโน้มในการพัฒนาเป็นแหล่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อไป ในขณะเดียวกัน หากอยู่ห่างจากท่าเทียบเรือ โดยเฉพาะฝั่งซ้ายของแม่น้ำที่มีสะพานเดชาบุชิตทอดขวาง และเป็นพื้นที่ลึกเข้าไป เรือประมงขนาดกลางและใหญ่เข้าไปไม่ได้ จึงมีแนวโน้มที่กันอันที่จะพัฒนาเป็นแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประมง สำหรับความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ทั้งทางน้ำและทางบก ก็มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจตั้งโรงงานเช่นกันแต่

ความแตกต่างในด้านความสะดวกในการเข้าถึงของพื้นที่ตั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ในปัจจุบันมีไม่มากนัก เพราะส่วนใหญ่โรงงานอุตสาหกรรมกระจุกตัวอยู่ในตำบลบานา บริเวณถนนนาเกลือทั้งสองฝั่งและบางส่วนของตำบลเอเนาะรู และตำบลสะบารัง ซึ่งทั้งสองตำบลนี้อาจมีปัญหาเล็กน้อย เพราะอยู่ในเขตใจกลางเมืองและสภาพถนนแคบ การจราจรคับคั่งเสมอ ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ที่ดินสลับสับปะนกันระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งอุตสาหกรรม (โรงงานเชิง) ในจังหวัดปัตตานี โดยเฉพาะในใจกลางเมืองนั้นเป็นย่านการค้าของจังหวัดด้วย ดังนั้น ในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในทุกประเภท ย่อมมีข้อจำกัดในการเลือกพื้นที่แตกต่างกันไปตามลักษณะการผลิตของแต่ละโรงงาน โดยพื้นที่ที่มีแนวโน้มของการขยายตัวสูง ได้แก่ ถนนนาเกลือ ถนนยะรัง และ ถนนรามโกมุท ทั้งนี้ เพราะ เป็นถนนที่มีเส้นทางติดต่อกันได้โดยสะดวก

3. ราคาที่ดิน

เป็นตัวบ่งบอกถึงศักยภาพของพื้นที่ได้ว่า พื้นที่ใดมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมได้เพียงใด กล่าวคือ พื้นที่ใดมีราคาที่ดินสูงแสดงว่า พื้นที่นั้นได้มีการพัฒนาเป็นชุมชนที่มีความเจริญสูงกว่าที่อื่น ๆ และ มีความเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมมากกว่าที่อื่น ๆ เนื่องจากชุมชนนั้นมีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ดีกว่า หมายถึง ความพร้อมในการรองรับแหล่งอุตสาหกรรมที่ดีกว่า แต่ถ้าหากพิจารณาทางด้านการเลือกแหล่งที่ตั้งโรงงาน ที่ดินที่มีราคาสูงย่อมเป็นอุปสรรคในการลงทุน ทำให้ผู้ประกอบการต้องพิจารณาเลือกที่ดิน ที่มีราคาต่ำกว่าในทำเลที่ไม่ไกลจากชุมชนมากนัก

การศึกษาด้านราคาที่ดินและการเปลี่ยนแปลงราคาที่ดินใช้ข้อมูล จากบัญชีราคาประเมินที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัด ระหว่างปี 2531 และปี 2534 ราคาที่ดินของจังหวัด มีความแตกต่างตามลักษณะของความเจริญของชุมชน ความใกล้ไกลชุมชนและถนน และศึกษาราคาที่ดินของอำเภอเมืองปัตตานีเท่านั้น เพราะ เป็นอำเภอที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่ง การศึกษา และ การปกครองของจังหวัด และ ส่วนใหญ่อุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง จะอยู่ในเขตอำเภอเมืองปัตตานี

ราคาที่ดินจะแปรผกผัน กับระยะทางจากศูนย์กลางเมืองและความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ หมายถึง ที่ดินจะมีราคาที่ดินสูงในเมือง บริเวณใกล้ทางคมนาคมสายสำคัญ และ บริเวณพื้นที่ที่ต่างออกไปก็จะมีราคาต่ำลง ในบริเวณเขตเทศบาลจะมีราคาที่ดินสูงกว่านอกเขต แต่ทั้งนี้ ที่ดินที่คิดริมถนนในระยะ 20-30 เมตรซึ่งมีความสะดวกในการเข้าถึงและ

ตาราง 6.1 เปรียบเทียบราคาที่ดินระหว่างปี 2531 และปี 2534 ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี

บริเวณ	2531	2534
1. บริเวณที่มีราคาที่ดินสูงสุดได้แก่ ก. ภาษี ก. ปะนาเระ ก. มายอ ก. ปัตตานีภิรมย์ ก. อุดมวิถึ ก. ปรีดา ก. พิพิธ ก. กะลาพอ ก. หนองจิก ก. นาเกลือ ช. 2 ก. รามโกมุต ช. 1	4,000,000 ถึง 8,000,000 บาท/ไร่	4,800,000 ถึง 10,800,000 บาท/ไร่
2. บริเวณที่ดินที่มีราคาสูง ได้แก่ ก. ปัตตานีภิรมย์ ร.ร. เทศบาล 6 ก. มายอ ก. ปะนาเระ ก. อะเนาะรู ก. ยะหริ่ง ก. หนองจิก ก. เดชา	2,000,000 ถึง 4,000,000 บาท/ไร่	2,400,000 ถึง 4,000,000 บาท/ไร่
3. บริเวณที่ดินห่างจากถนน 20-30 เมตร ได้แก่ ก. หนองจิกและซอยต่าง ๆ ก. นรินทรราช ก. สายบุรี ก. สะบารัง ก. โรงเหล้าสาย ก ก. สกชดี ช. 1, 2 ก. ปากน้ำ ช. 2, 4, 6, 8 ก. รามโกมุต ช. 2 ก. ประชาสรร ก. โรงเหล้าสาย ข ก. เกษมสุข ก. วรคามิน ก. โรงอ่าง ก. เจริญประดิษฐ์ ช. 2, 5 ก. มะกรูด ช. 7, 9, 11, 13 และ 17	480,000 ถึง 2,000,000 บาท/ไร่	600,000 ถึง 2,400,000 บาท/ไร่
4. บริเวณที่ดินที่ห่างจากถนน 30 เมตรขึ้นไป ได้แก่ ก. หนองจิก ก. โรงเหล้า ก. ปากน้ำ ก. นาเกลือ ก. โรงอ่าง ก. ปะนาเระ	12,000 ถึง 1,200,000 บาท/ไร่	400,000 ถึง 1,600,000 บาท/ไร่

ได้รับการพัฒนาจะมีราคาสูงกว่าพื้นที่ด้านหลัง บริเวณที่ดินที่มีราคาสูงสุด ได้แก่ ที่ดินใน บริเวณถนนปัตตานีภิรมย์ (ช่วงถนนพิพิธ ซอยโรงเรียนเทศบาล 6) ถนนพิพิธ ถนนกะลาพอ (ช่วงถนนพิพิธ-ถนนยะหริ่ง) ถนนอุคมวิถิ ถนนปรีดา ถนนภาคี ถนนยะรัง (ช่วงสี่แยกราม ภิภุม-ถนนมายอ) กิจกรรมที่สามารถตั้งในบริเวณดังกล่าว มักเป็นกิจกรรมที่ให้ผลตอบแทน ทางเศรษฐกิจสูง อาทิ พาณิชยกรรม สำหรับบริเวณนอกเขตที่ดินที่มีราคาสูง ได้แก่ ที่ดิน บริเวณถนนเจริญประดิษฐ์ และ ถนนนาเกลือ ทำเทียบเรือประมงซึ่งมีผลมาจากการขยาย ตัวของชุมชนเกิดความต้องการใช้ที่ดิน และนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อพื้นที่จังหวัดในการจัดตั้ง เขตอุตสาหกรรมปัตตานีในบริเวณถนนนาเกลือ

หากพิจารณาถึง ราคาที่ดินในปี 2531 และ 2534 พบว่า ราคาที่ดินสูงสุดในอำเภอเมืองปัตตานี จะอยู่บริเวณย่านพาณิชยกรรม เช่น ถนนพิพิธ ถนนอุคมวิถิ ถนนปรีดา เป็นต้น ด้านฝั่งขวาของแม่น้ำปัตตานี ตำบลอะเนาะรุ มีราคาไร่ละประมาณ 4,000,000 - 8,000,000 บาท รองลงมาได้แก่ บริเวณที่ดินที่ถัดมาจากบริเวณแรก ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันมี ราคาที่ดินประมาณไร่ละ 2,000,000 - 4,000,000 บาท บริเวณ ถนนปัตตานีภิรมย์ ถนน มายอ ถนนปะนาเระ เป็นต้น และบริเวณฝั่งซ้ายติดกับแม่น้ำปัตตานีบางส่วน และบริเวณที่ดิน ที่อยู่ห่างจากถนน 20-30 เมตร ของถนนเส้นต่าง ๆ จะมีราคาต่ำลงมาโดยมีราคาประมาณ 480,000 - 2,000,000 บาทต่อไร่ นอกเหนือจากนี้ ที่ดินที่อยู่ห่างจากถนนเข้าไปมากกว่า 30 เมตร จะมีราคาต่ำสุด คือ ประมาณ 12,000 - 12,000,000 บาทต่อไร่ และราคาที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างมาในปี 2534 เช่น บริเวณที่ดินที่มีราคาสูงสุดนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเป็น 4,800,000 - 10,800,000 บาทต่อไร่ บริเวณที่ดินที่มีราคาสูงมีราคา เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 2,400,000 - 4,000,000 บาทต่อไร่ บริเวณที่ดินที่อยู่ห่างจากถนน 20-30 เมตร จะมีราคาเพิ่มขึ้น ดังนี้ 600,000 - 2,400,000 บาทต่อไร่ และบริเวณที่ อยู่ห่างจากถนนตั้งแต่ 30 เมตรขึ้นไปมีราคาเพิ่มขึ้น 400,000 - 1,600,000 บาทต่อไร่

4. ข้อจำกัดทางกายภาพในการขยายตัวเมืองและอุตสาหกรรม

การตั้งชุมชนเมืองปัตตานีอยู่บริเวณปากแม่น้ำปัตตานี โดยที่ชุมชนจะมีลักษณะ เกาะกลุ่มตามสองฝั่งแม่น้ำปัตตานี ไม่ว่าจะเป็นฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก เนื่องจากทาง ตอนเหนือของจังหวัดติดชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 10 กิโลเมตร ลักษณะ เป็นพื้นที่ป่าชายเลน และเป็นที่ลุ่ม ทกให้เกิดปัญหาในการก่อสร้างอาคารสูง การตั้งถิ่นฐานส่วนใหญ่อจะอยู่ติดกับ เส้นทางคมนาคม โดยมีรัศมีการเดินเท้าภายในชุมชน เพียง 300-400 เมตร เท่านั้น

ดังนั้น พื้นที่ด้านหลังจะปล่อยไว้ นอกจากนี้ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เป็นดินพรุบางที่เป็นที่สูงบ้าง เป็นที่ลุ่มบ้าง ดังนั้นการลงทุนในพื้นที่ดังกล่าว ต้องใช้ต้นทุนสูง

แม่น้ำปัตตานีไหลผ่านใจกลาง เมืองแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองฝั่ง คือ ฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก มีความแตกต่างกันในด้านหน้าที่การให้บริการของเมือง โดยการติดต่อระหว่างสองฝั่งแม่น้ำ มีสะพานเดชาอนุชิตและสะพานสร้างใหม่รวม 2 สะพาน (สะพานใหม่นี้ ผู้ศึกษาคิดว่า เป็นการดีที่จะจัดระเบียบให้เรือจอดอย่างเป็นระเบียบขึ้นและเกิดการพัฒนาศูนย์บริการในบริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำปัตตานี ในโครงการที่พักจอดเรือประมงได้อย่างดี) การให้บริการด้านไฟฟ้าและโทรศัพท์ สามารถให้บริการครอบคลุมพื้นที่ ขณะที่การบริการด้านประปา มีกำลังการผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการ แต่ขาดโครงข่ายรองรับการขยายตัวของบริการ และ สภาพพื้นที่มีปัญหาในการวางท่อระบายน้ำ และสภาพแม่น้ำต้นเขิน การระบายน้ำไม่ดีก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมทุกปี

แนวโน้มการขยายตัวของประชากรจะ เกาะอยู่ในบริเวณถนนทั้งสายหลักและสายย่อยของชุมชน ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปัตตานี ได้แก่ ถนนนาเกลือและซอยถนนรามโกมุท ถนนยะรังและซอย ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ ได้แก่ ถนนเจริญประดิษฐ์ ถนนพระยาเมือง ถนนพุลสวัสดิ์ ถนนเจริญสุราษฎร์ และซอยย่อยจากถนนหลัก เช่น ถนนหนองจิก ถนนปากน้ำ ถนนโรงเหล้า และทางเลี่ยงเมือง เส้นทางคมนาคมขนส่งของพื้นที่ทางทิศตะวันตก มีถนนหนองจิกเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 42 และ 4086 ไปจังหวัดสงขลา ทางใต้มีถนนยะรัง เชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 410 ไปจังหวัดยะลา ทางตะวันออก มีถนนรามโกมุท เชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 42 ไปจังหวัดนราธิวาส

ส่วนข้อจำกัดของแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมนั้นจะขึ้นอยู่กับราคาที่ดินมากกว่า หากคิดในแง่ของการพัฒนาในเขตอุตสาหกรรมปัตตานีแล้ว พบว่า หากโรงงานตั้งในเขตอุตสาหกรรมจะได้รับความสะดวกในการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าตั้งภายนอก ซึ่งอาจจะมีความท้าทายต่อการใช้ที่ดินประเภทอื่นได้

ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัด

การศึกษาวิเคราะห์ถึงศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดปัตตานี คือ อุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องนั้น โดยศึกษา

จากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการลงทุนประกอบการ เช่น ที่ตั้ง แหล่งวัตถุดิบ แรงงาน ตลาด ค่าขนส่ง และ พิจารณาด้านนโยบายและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด รวมทั้ง ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการของผู้ประกอบการท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐในฝ่ายต่าง ๆ เป็นต้น ทิศทางและลักษณะการพัฒนาด้านการลงทุนของจังหวัด ควรพัฒนาด้านอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพให้เป็นหลักในการพัฒนา และพิจารณาถึงช่องทางที่เป็นไปได้สูงโดยแยกตามสาขาการผลิต ดังนี้

- 1) ด้านการประมง ได้แก่ การลงทุนทำประมงนอกน่านน้ำและการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง
- 2) ด้านอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่อง ได้แก่ โรงงานน้ำแข็ง ห้องเย็น ตู้แช่แข็ง และอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำต่าง ๆ

สำหรับศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของแต่ละสาขามีรายละเอียดดังนี้

1. อุตสาหกรรมประมง

สำหรับศักยภาพการลงทุนในธุรกิจเกี่ยวกับประมงนอกน่านน้ำและในอ่าวไทยของจังหวัดปัตตานีมีความได้เปรียบด้านกายภาพ เช่น สถานที่ตั้งของท่าเทียบเรือประมงนั้น เนื่องจากเป็นอ่าวและท่าเทียบเรือตั้งอยู่ภายในจึงสามารถกักคลื่นลมได้ อีกทั้ง ตั้งอยู่หน้าทะเลปากแม่น้ำปัตตานี ซึ่งสภาพของน้ำจะจัดสนิทเมื่อเรือเข้ามาจอดในแม่น้ำ เพียงที่เกาะเปลือกเรือจะตายทำให้อายุของเปลือกเรือยาวนานกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับท่าเรือเทียบท่าที่จังหวัดสงขลาซึ่งเป็นทะเลสาบความเค็มของน้ำสูง ต้องนำเรือขึ้นคานเพื่อซ่อมแซมเปลือกเรือบ่อยครั้งกว่า และเป็นจังหวัดสุดท้ายทางฝั่งอ่าวไทยตอนล่างที่เรือประมงสามารถเข้าจอดเทียบท่าได้ จึงมีเรือประมงต่างถิ่นเข้ามาขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำและลงน้ำแข็ง น้ำมัน อยู่เสมอ เพราะใกล้แหล่งจับปลานอกน่านน้ำ ทำให้ต้นทุนการทําธุรกิจประมงต่ำกว่าที่อื่น เนื่องจากประหยัดในการเดินเรือและต้นทุนด้านต่าง ๆ

ลักษณะธุรกิจประมง เป็นธุรกิจที่เก่าแก่ของจังหวัด ชาวประมงจึงสะสมประสบการณ์ในการจับปลา การบริหารจัดการของได้เรือได้เปรียบจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดนราธิวาสและประเทศใกล้เคียง เช่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศเวียดนาม จึงมีความพร้อมในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการจับปลามากยิ่งขึ้นหากได้ร่วมกับชาติอื่น การจัดกองเรือที่มีประสิทธิภาพในการขนถ่ายและเคลื่อนย้ายสัตว์น้ำทุกชนิดทำให้ไม่เสียเวลาและได้ผลตอบแทนคุ้มค่า ดังนั้น ท่าเทียบเรือปัตตานีจึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก เช่น โรงน้ำแข็ง การบริการน้ำมัน ตู้ซ่อมแซมเรือ เป็นต้น และเป็นสิ่งจำเป็น
ควบคู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำในการพัฒนาประมงต่อไป

โอกาสในการลงทุนเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประมงในจังหวัด ในการพัฒนา
จังหวัดปัตตานีให้เป็นศูนย์กลางตลาดสัตว์น้ำด้านฝั่งทะเลตะวันออกของภาคใต้ร่วมกับท่าเรือกิจ
ประมงกับประเทศเพื่อนบ้านจับสัตว์น้ำลึก และเป็นโอกาสที่ดีต่อการลงทุนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง
กับอุตสาหกรรมประมงต่อไป แต่การทำงานประมงทะเลปัจจุบันกำลังประสบปัญหาไม่ว่าจะเป็น
หรือนอกน่านน้ำไทย สาเหตุจากมีจำนวนเรือมากอีกทั้งเครื่องมือที่ทันสมัย ช่วยทำประมงจน
ทรัพยากรสัตว์น้ำเกิดขึ้นมาทดแทนไม่ทัน ปัญหาเกี่ยวกับน่านน้ำ ชาวประมงถูกจับ ถูกปล้น
ในกรณีเรือประมงถูกจับ เจ้าของเรือมักจะติดต่อขอไต่คดีเองโดยไม่ผ่านทางราชการเพราะ
จะได้คืนทั้งเรือและลูกเรือ หากติดต่อผ่านทางราชการซึ่งต้องใช้เวลาและสามารถไต่คดีได้
เฉพาะลูกเรือเท่านั้น และต้องผ่อนชำระค่าใช้จ่ายในการส่งลูกเรือกับทางราชการ ถึงแม้ว่า
ทางราชการจะประกาศเตือนชาวประมง ให้ระมัดระวังในการเดินเรือในเขตน่านน้ำติดต่อกับ
ประเทศเพื่อนบ้าน แต่ชาวประมงต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด จะขายเรือก็ไม่มีใครซื้อ
มีหนี้สินจึงหยุดทำประมงไม่ได้ ข้อจำกัดคือ เป็นเรือไม้ไม่สามารถทำการประมงในทะเลลึก
ได้ การทำประมงร่วมกับต่างประเทศนั้นจะต้องติดต่อผ่านบริษัทนายหน้าอีกทอดหนึ่ง การ
เดินทางไปและกลับจากแหล่งทำประมง จะเป็นลักษณะที่ว่าต่างคนต่างไป ไม่มีกำหนดเวลา
แน่นอน การทำงานไม่เป็นระเบียบ เช่น พบฝูงปลาในเส้นทางก็จะลงอวนทันทีโดยไม่คำนึง
ว่าจะอยู่ในน่านน้ำของใคร อีกทั้ง ทางราชการพยายามฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำโดยการสร้าง
แหล่งปะการังเทียม แต่ชาวประมงไม่ช่วยกันรักษาเมื่อถึงทุนเหล็กถาวรเพื่อแสดงตำแหน่งที่
ทั้งปะการังเทียม ไม่นานทุนเหล่านี้จะหายไปหมดบางแห่ง เรือประมงอวนลากจะ เคลื่อนย้าย
แห่งคอนกรีตออกจากที่เดิมเพื่อไม่ให้ขวางทางลากอวนและป้องกันอวนเสียหาย นอกจากนี้
ยังมีปัญหาขาดแคลนลูกเรือประมง บัณฑิตร่อนน้ำขึ้นเขิน ซึ่งจะทำให้เรือประมงไปขึ้นสินค้า
สัตว์น้ำที่ส่งปลาแทน ทำเทียบเรือแออัด อีกทั้งต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายด้านค่าแรงงานและราคา
น้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น เป็นต้น

สรุปศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดด้านอุตสาหกรรมประมง

ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
-ได้เปรียบด้านสถานที่ตั้งของจังหวัด ใกล้แหล่งจับปลาใน/นอกน่านน้ำทำให้ ต้นทุนการทำประมงต่ำลง	-พัฒนาและลงทุนสร้างกอง เรือจับสัตว์น้ำทะเล เล็ก	-น่านน้ำในอ่าวไทย ทรัพยากรขาดความ อุดมสมบูรณ์
-มีความได้เปรียบประเทศเพื่อนบ้าน ด้านความรู้ความชำนาญการจับปลา	-มีโอกาสนำการร่วมธุรกิจ การลงทุนกับเพื่อนบ้าน	-ปัญหาร่องน้ำปัตตานี และสายบุรีคืนเขิน
-ความพร้อมเกี่ยวกับธุรกิจประมง เช่นโรงงานน้ำแข็ง คลังน้ำมัน ตู้แช่เรือ คานเรือ	-โอกาสในการพัฒนาจังหวัด ปัตตานีเป็นศูนย์กลางตลาด สัตว์น้ำฝั่งตะวันออกของ ภาคใต้ตอนล่าง	-ทำเทียบเรือแออัด ขาดแคลนแรงงาน ลูกเรือประมง -ต้นทุนในการทำ ประมงเพิ่มสูงขึ้น

2. ธุรกิจประมงขนาดเล็ก

มีหมู่บ้านชาวประมงตั้งกระจายอยู่ตามริมฝั่งทะเล ของจังหวัด เช่น อ่าวเภอเมือง ยะหริ่ง ปะนาเระ หนองจิก สายบุรี และกิ่งอำเภอไม้แก่น เป็นต้น โดยเฉพาะพื้นที่รอบอ่าวปัตตานี ซึ่งมีชุมชนประมงตั้งอยู่ตามชายฝั่งค่อนข้างหนาแน่น เนื่องจาก อ่าวปัตตานี เป็นแหล่งจับสัตว์น้ำที่สำคัญ มีพื้นที่ประมาณ 74 ตารางกิโลเมตร เคยมีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรมาก จนได้รับการขึ้นบัญชีเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชายทะเลที่ควรแก่การอนุรักษ์จากองค์การสากลเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรของโลก ประมงขนาดเล็กเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในจังหวัดปัตตานี โอกาสนำการพัฒนาหรือให้การสนับสนุนเพื่อส่งเสริมอาชีพประมงขนาดเล็กย่อมทำได้ง่ายเพราะมีความชำนาญแล้ว อีกทั้งคุณภาพของสัตว์น้ำสดเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งการบริโภคและวัตถุดิบของโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ ทำให้มีราคาสูงขึ้น

ข้อจำกัดของอาชีพ คือ การทำประมงขนาดเล็กขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศซึ่งงานช่วงมรสุมจะไม่สามารถทำประมงได้ เงินทุนที่ใช้มาจากการกู้ยืมนอกระบบ เช่น นายทุน

นามาลงทุน จึงเสียเปรียบมากและเมื่อจับสัตว์น้ำได้ต้องนำสัตว์น้ำมาขายให้นายทุนในราคาที่ต่ำกว่าตลาด ส่งผลให้ระบบตลาดขายสินค้าสัตว์น้ำของชาวประมงขนาดเล็กไม่พัฒนา นอกจากนี้แล้ว สัตว์น้ำในปัจจุบันลดน้อยลง เนื่องจากการทำประมงเกินขนาดและจากการบุกรุกที่ทำประมงจากเรืออวนลาก อวนรุน และการเพิ่มจำนวนเรือต่าง ๆ ตลอดจนน้ำเสียจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่งส่งผลให้ทรัพยากรเสื่อมโทรมยิ่งขึ้น

สำหรับโอกาสและสู่ทางในการพัฒนาประมงขนาดเล็ก ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องประมง ดังนั้น การดำเนินการใด ๆ ก็ตามเพื่อใช้ประโยชน์ในบริเวณอ่าวปัตตานี ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อชาวประมงเหล่านี้ด้วย การให้คำปรึกษาวางแผนร่วมกัน เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ควรมีการพัฒนาส่งเสริมโครงการและกิจกรรมของชาวบ้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง เช่น การปล่อยพันธุ์กุ้ง พันธุ์ปลา การสร้างปะการังเทียม เป็นต้น เพื่อทำเป็นเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง นอกจากนี้ โครงการลงทุนในการใช้ทักษะของชาวบ้านที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งการขยายตลาดสินค้าแปรรูปในระดับหมู่บ้านสู่ระดับจังหวัดมากขึ้น ซึ่งต้องอาศัยแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำและให้ความคล่องตัวในการกู้ยืม

สรุปศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของประมงขนาดเล็ก

ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
- เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านอยู่แล้ว ดังนั้นจึงมีความรู้ความชำนาญในการทำประมง	- โอกาสในการพัฒนาเสริมทักษะความชำนาญของชาวบ้าน เช่น การแปรรูปสัตว์น้ำต่าง ๆ	- การทำประมงขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ
- สามารถจับสัตว์น้ำที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด	- ตลอดจนการขยายตลาดสินค้าแปรรูปในระดับหมู่บ้าน	- ทรัพยากรลดน้อยลง เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีชาวประมงเพิ่มขึ้น
- อุตสาหกรรม	- พัฒนาให้เงินทุนดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการกู้ยืม	- อีกทั้งการทำประมงที่ไม่ถูกต้อง
- อ่าวปัตตานีมีพื้นที่ประมาณ 74 ตารางกิโลเมตร มีพันธุ์สัตว์น้ำมากมาย	- ส่งเสริมโครงการและกิจกรรมของชาวบ้านในการอนุรักษ์	- เงินทุนที่เข้ามาจากแหล่งเงินทุนนอกระบบทำให้

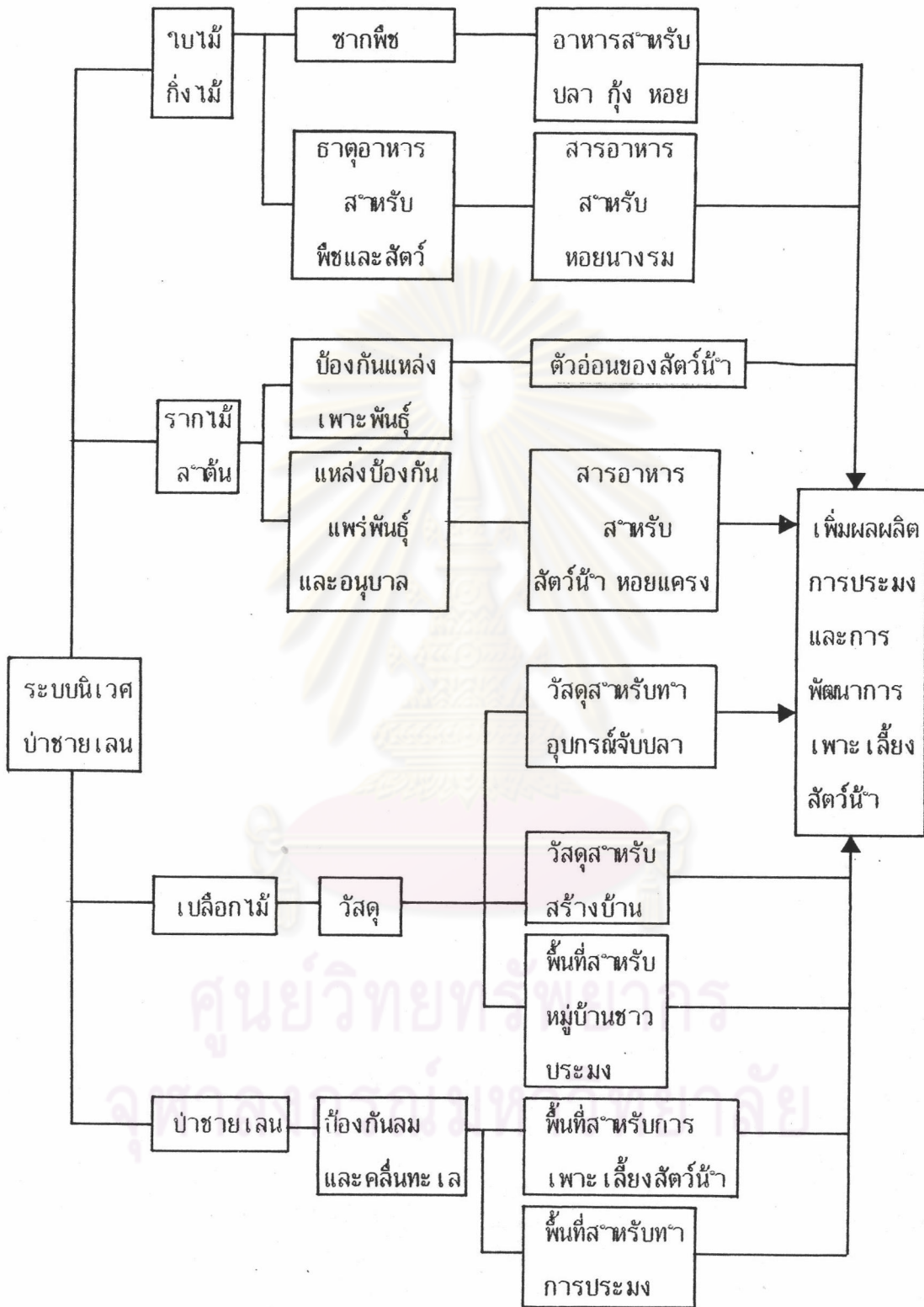
ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
	ทรัพยากรชายฝั่งและทรัพย์สิน ชาวบ้านในการดูแลปกป้อง น่านน้ำ	ต้นทุนสูงและมีเงื่อนไข การตลาดที่ชาวประมง ปฏิเสธไม่ได้

3. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

การเพาะเลี้ยงชายฝั่งในจังหวัด ปัจจุบันมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากสัตว์น้ำที่จับได้จากการทำประมงทะเล มีแนวโน้มลดลง และการทำประมงกำลังประสบปัญหามากขึ้นในการค้นหาแหล่งปลา ดังนั้นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจึงมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในอนาคตของจังหวัดและประเทศไทย ตามแผนพัฒนาฯ ที่ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อจะได้สัตว์น้ำมาเสริม และทดแทนสัตว์น้ำจากการทำประมงทั้งในการบริโภคทั่วไปและเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่าง ๆ แม้ว่าธุรกิจนี้จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการมากมาย แต่อุปสรรคสำคัญของการลงทุน คือ เรื่องเงินทุนที่ต้องการใช้เงินทุนสูง ปัญหาเรื่องการจัดการความรู้ สิ่งแวดล้อม การเพาะเลี้ยงในจังหวัดส่วนใหญ่มี 2 ประเภท ได้แก่ ปลากระพงขาวและกุ้งกุลาดำ ปัจจุบันมีการขยายการเลี้ยงปลาในกระชังและพื้นที่เลี้ยงกุ้งเพิ่มมากขึ้น ศักยภาพในด้านแหล่งความรู้ นั้น บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ได้ทำสัญญาเช่าที่ดินของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นแหล่งทดลองเลี้ยงกุ้งกุลาดำและให้บริการ เรื่อง เทคนิคการจัดการทดสอบคุณภาพน้ำและดิน ตลอดจนจัดหาคำแนะนำเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ด้านแรงงาน เนื่องจากประชากรคุ้นเคยกับการประมงอยู่แล้ว จึงมีความชำนาญในการคัดแยกขนาด เป็นการประหยัดทั้งเวลาและต้นทุน เป็นต้น นอกจากนี้ เงินทุนจากการเคลื่อนย้ายเงินทุนในกิจการประมงและอุตสาหกรรมมาสู่ธุรกิจการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง เพื่อผลกำไรจากธุรกิจดังกล่าวรวมทั้งสามารถนำวัตถุดิบไปใช้ในธุรกิจอุตสาหกรรม ทำให้ธุรกิจการเพาะเลี้ยงชายฝั่งมีศักยภาพความเป็นไปได้สูงในพื้นที่บริเวณแม่น้ำสายบุรีตอนปลาย คลองตุละ คลองกลอง และคลองบางเก่า มีการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างป่าชายเลนกับทรัพยากรประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและชาวประมง

แผนภูมิ 6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างป่าชายเลนกับทรัพยากรประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและชาวประมง

สัญลักษณ์

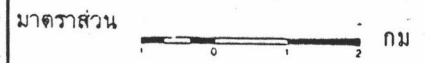
- หาดทราย
- ทุ่งนา
- ป่าโปร่ง
- ป่าแคระ
- ป่าเลนไผ่ดำ

ที่มา :

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมประมง
และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในจังหวัดปัตตานี

แผนที่ : 6.1

แสดง : พื้นที่รอบอ่าวปัตตานี

ข้อจำกัดที่สำคัญ คือ ไม่มีการจัดระบบกักน้ำเสีย ระบบบำบัดน้ำดี และบำบัดน้ำเสีย การปล่อยน้ำเสียลงตามแม่น้ำลำคลองและบริเวณอ่าวปัตตานี ทำให้เกิดปัญหามลภาวะ การแพร่ระบาดของโรคได้ง่ายทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงกุ้งกับกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง และประมงชายฝั่ง เสมอ และเนื่องจากพื้นที่ที่เหมาะสมการเพาะเลี้ยงชายฝั่งส่วนใหญ่อยู่บริเวณป่าชายเลน ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนของรัฐ เกิดปัญหา รุกป่าสงวนได้ จึงควรมีการศึกษาหาพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจ ช. ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่ ยอมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและการพัฒนาต่าง ๆ ได้ โดยต้องคำนึงถึงผลดีและผลเสียทาง ด้านสิ่งแวดล้อมด้วย และข้อจำกัดด้านนี้ คือ ต้องอาศัยทุน ความรู้ และประสบการณ์ใน การเลี้ยง ทากให้จำกัดอยู่ในกลุ่มผู้มีฐานะมากกว่าประชาชนทั่วไป และปัญหาตลาดของ การเลี้ยงปลากะพงที่มีตลาดภายในประเทศเท่านั้น ทากให้ค่าตอบแทนไม่สูงพอที่จะขยาย การเลี้ยงให้มากขึ้นได้

โอกาสและช่องทางในธุรกิจเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ควรมีการพัฒนาการลงทุน โดยกำหนดเขตเพาะเลี้ยง (Zoning) ให้ชัดเจน รัฐควรที่จะกำหนดนโยบายและมาตรการ ในการใช้พื้นที่ชายฝั่งทะเลให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้ รับผลกระทบ รวมทั้งการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น กับพื้นที่ชายฝั่งทะเลซึ่งเป็น ที่อยู่ของสัตว์น้ำวัยอ่อน ตลอดจนเป็นแหล่งที่มาหากินของชาวประมงชายฝั่งของจังหวัดและ เพื่อเพิ่มรายได้ การสร้างงานจากการนำวัตถุดิบมาแปรรูปแก่ประชาชนในพื้นที่ แทนที่จะส่ง สัตว์น้ำไปแปรรูปที่อื่นเสียหมด

สรุปศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดในการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
-มีลักษณะภูมิประเทศชายฝั่ง ติดทะเลยาว 116 กิโลเมตร น้ำที่ตื้นและผิวดินมีความ เหมาะสม	-กำหนดเขตการเพาะเลี้ยง ชายฝั่ง (Zoning) ที่เหมาะสม -โอกาสในการพัฒนาเพื่อเสริม อุตสาหกรรมประมงและ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง	-ไม่มีระบบการกักตุน น้ำเสียที่ดี -เป็นการเพาะเลี้ยง ที่จำกัดอยู่ในกลุ่มคน ที่มีฐานะดีมากกว่า

ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
เลี้ยงจากบริษัทเอกชน	-นำวัตถุดิบมาแปรรูปเพื่อเสริม	ชาวบ้านทั่วไป
-แรงงานมีความชำนาญในการ	รายได้และสร้างงานให้กับ	-ตลาดปลาพะพงขาว
คัดขนาดสัตว์น้ำที่ได้จากการ	ประชาชนแทนที่จะส่งออก	ค่อนข้างจำกัด
เพาะเลี้ยงชายฝั่ง ทากห้	ทั้งหมด	-ระบบการบำบัด
ประหยัดด้านเวลาและต้นทุน		น้ำเสียในบ่อ
-มีเงินทุนเคลื่อนย้ายในกิจการ		
ประมงและอุตสาหกรรมมาสู่		
ธุรกิจเพาะเลี้ยงชายฝั่ง		

4. อุตสาหกรรมที่ใช้สัตว์น้ำเป็นวัตถุดิบแปรรูป

ประมง เป็นสาขาการผลิตที่โดดเด่นมาก และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดปัตตานีมาแต่อดีต อีกทั้งยังเป็นฐานวัตถุดิบสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำในการผลิต ห้องเย็น อาหารกระป๋อง ปลาบ่น เป็นต้น ศักยภาพของวัตถุดิบในเรื่องของความใกล้แหล่ง ตลาดมีความต้องการอาหารแปรรูปจากสัตว์น้ำของตลาดภายนอกสูง อีกทั้งมีเขตอุตสาหกรรมปัตตานีรองรับการขยายตัว

ข้อจำกัดของอุตสาหกรรม ที่ใช้สัตว์น้ำเป็นวัตถุดิบบางชนิดขาดแคลนไม่เพียงพอต่อความต้องการ จำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศและบางช่วงไม่สามารถหาประมงได้ เนื่องจากเป็นฤดูวางไข่จึงขาดความต่อเนื่องของการใช้วัตถุดิบ ปัญหาในการละเมิดน่านน้ำ สิ่งแวดล้อม แหล่งวัตถุดิบ เป็นอุปสรรคต่อการตลาดสินค้าประเภทนี้ เนื่องจากกระแสโลกได้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ทากให้เกิดการกีดกันทางการค้า ที่ใช้วัตถุดิบที่ผิดกฎหมายหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนแรงงานจ้างอาจมีปัญหาด้านวัฒนธรรมของแรงงานท้องถิ่น

ส่วนแนวโน้มของอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ขึ้นอยู่กับการพัฒนาการประมงของไทยให้มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพสูงขึ้นรวมทั้งพัฒนาท่าเรือ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ท่าเทียบเรือ และสะพานปลาให้ได้มาตรฐาน มีผลต่อคุณภาพความสดของวัตถุดิบที่

บ่อนโรงงาน อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อโอกาสการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต เพราะแนวโน้มการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสัตว์น้ำมากกว่าเดิม ในการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต (การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ผลิตเนื้อปูเทียม ฯลฯ การปรับปรุงรสชาติ การบรรจุหีบห่อที่สวยงาม สะดวกและทันสมัย ความรู้ในการตลาด ความต้องการของผู้บริโภค) และแรงงานที่มีคุณภาพขึ้นเพื่อชดเชยกับการขาดแคลนในวัตถุดิบสัตว์น้ำบางประเภท

สรุปศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของการลงทุนอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบสัตว์น้ำแปรรูป

ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
- ใกล้เคียงวัตถุดิบมูลค่าสัตว์น้ำ	- โอกาสในการเพิ่มมูลค่า	- ขาดแคลนวัตถุดิบบางชนิด
- มีการลงทุนด้านนี้มานานจึงมีความชำนาญและเทคนิคในการผลิต	ผลิตภัณฑ์ในการแปรรูปถึง 4-5 พันล้านบาทต่อปี	และความไม่ต่อเนื่องของวัตถุดิบ
- ตลาดต้องการอาหารแปรรูปจากสัตว์น้ำสูงมาก	- โอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ง่ายและสะดวกในการบริโภค	- เป็นการผลิตภายใต้คำสั่งและเครื่องหมายการค้าของเอเยนต์
- มีเขตอุตสาหกรรมสามารถรองรับการขยายตัวของธุรกิจได้ดี	มากขึ้น	- โครงสร้างพื้นฐานที่จะอำนวยความสะดวกอยู่
- ในระหว่างปี 2534-2536 มีอัตราการเจริญเติบโต การให้สินเชื่อด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นและสภาพคล่องทางการเงินของธนาคารพาณิชย์สูง	- ยกระดับการผลิตและเครื่องหมายการค้าที่เป็นที่ยอมรับของตลาด	ในระหว่างดำเนินการยังไม่สมบูรณ์
	- โอกาสในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางสัตว์น้ำฝั่งตะวันออกของภาคใต้เนื่องจากมีโรงงานรองรับ	- ระบบการทํานานของแรงงานที่เป็นมุสลิมไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
	- โอกาสในการพัฒนาเขตอุตสาหกรรม	

5. อุตสาหกรรมห้องเย็น

จังหวัดปัตตานี มีสู่ทางการลงทุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ อุตสาหกรรมห้องเย็น เนื่องจากอยู่ในทำเลที่เหมาะสมใกล้แหล่งวัตถุดิบ และมีปริมาณสัตว์น้ำ ขึ้นท่าเทียบเรือเป็นจำนวนมากจนมีผู้แข่งขันแย่งชิงวัตถุดิบมากขึ้น โรงงานอาหารทะเลบรรจุกระป๋องซึ่งมีอยู่ 4 แห่งนั้น บางโรงงานมีความจำเป็นต้องมีห้องเย็นเพื่อสำรองวัตถุดิบไว้ให้เพียงพอเพื่อการผลิตต่อเนื่อง (ซึ่งคิดราคาเช่าห้องเย็นเพื่อเก็บรักษาสัตว์น้ำ ราคา 1.00 - 1.50 บาทต่อกิโลกรัมต่อเดือน และปริมาณความต้องการเช่าห้องเย็นขึ้นอยู่กับราคาสัตว์น้ำ ถ้าราคาสัตว์น้ำต่ำจะมีความต้องการเช่าห้องเย็นสูง) นอกจากนั้น เพื่อป้องกันการขาดแคลนวัตถุดิบช่วงมรสุม อีกทั้งห้องเย็นยังมีศักยภาพในการนำเข้าวัตถุดิบจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของสัตว์น้ำประเภทนั้น ซึ่งมีแนวโน้มการผลิตที่สูงขึ้น ำที่อยู่ภายในจังหวัดโดยการหาตลาดได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการลงทุนอุตสาหกรรมห้องเย็น เช่น วัตถุดิบบางประเภทเริ่มมีปัญหาขาดแคลน ประกอบกับการที่มีตัวแทนบริษัท หรือ อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำจากต่างจังหวัดเข้ามาจับซื้อไปเป็นวัตถุดิบ แข่งกับผู้ประกอบการในจังหวัด ทำให้ภาวะขาดแคลนสัตว์น้ำบางช่วงมีความรุนแรง ขณะที่บางโรงงานแก้ปัญหา โดยการนำวัตถุดิบเข้าจากต่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งสัตว์น้ำที่แน่นอนและมีคุณภาพที่ตลาดต้องการ และเป็นสัตว์น้ำที่ในประเทศไม่มี เพื่อป้องกันโรงงานอย่างสม่ำเสมอสำหรับตลาดที่รับซื้อนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการสัตว์น้ำแช่แข็งชนิดต่าง ๆ และ ตลาดผลิตภัณฑ์นั้น รวมทั้งการส่งออกสัตว์น้ำแช่แข็งที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพและความสะอาดของสินค้าแช่แข็งด้วย

หากจะพัฒนาอุตสาหกรรมห้องเย็น ให้ก้าวหน้าต้องเริ่มที่การปรับปรุงขยายกิจการท่าเรือและตลาดกลางสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐาน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เรือประมงเข้ามาขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งความพร้อมในการจัดระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ บริการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว โอกาสในการลงทุนอุตสาหกรรมห้องเย็นจะมีแนวโน้มสูงขึ้นไปด้วย

สรุปศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของการลงทุนอุตสาหกรรมห้องเย็น

ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
<ul style="list-style-type: none"> -มีห้องเย็นจำนวน 5 แห่ง -การสต็อกวัตถุดิบนานถึง 1 เดือนของอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ เนื่องจากความไม่ต่อเนื่องของวัตถุดิบ ในขณะที่มีกำลังการผลิตมีถึง 80-100 ตันต่อวัน หรือ 2,400-3,000 ตันต่อเดือนต่อโรงงาน -ปริมาณวัตถุดิบจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่งในปี 2535 มีถึง 5,400 ตัน มูลค่า 870 ล้านบาท (เฉพาะตัวเลขจดทะเบียน) 	<ul style="list-style-type: none"> -การเพิ่มโรงงานห้องเย็นมีกำลังการผลิต 3-4 พันตันต่อเดือน -เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้แก่จังหวัดโดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในรูปของสัตว์น้ำแช่แข็ง 	<ul style="list-style-type: none"> -ต้นทุนสูงถึง 30-40 ล้านบาทหรือประมาณพันบาทต่อตัน -บางช่วงขาดแคลนวัตถุดิบ -การลงทุนสูงถ้าจะทำให้ดีต้องมีแหล่งวัตถุดิบเป็นของตนเอง เช่น เรือประมง ซึ่งจะแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายซื้อวัตถุดิบ -เกิดปัญหากระแสไฟฟ้าตกและไฟกระพริบ

6. อุตสาหกรรมน้ำแข็ง

ปัจจุบันจังหวัดปัตตานี มีโรงงานน้ำแข็งทั้งหมด 14 โรง มีกำลังการผลิตประมาณ 15,000 - 17,000 ชองต่อวัน ปริมาณความต้องการน้ำแข็งมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะ ความต้องการจากเรือประมงที่เข้ามาแวะขนถ่ายสัตว์น้ำ ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นจากสถิติเรือเข้าเทียบท่าจังหวัดปัตตานีในแต่ละปี บางครั้งทำให้ปริมาณน้ำแข็งที่ผลิตได้ในแต่ละวันไม่เพียงพอเนื่องจากเรือขนาดใหญ่ต้องใช้น้ำแข็งประมาณ 300 ชองต่อลำต่อเที่ยว สำหรับการผลิตน้ำแข็งนั้นจะใช้น้ำดิบจากแหล่งน้ำบาดาลที่มีคุณภาพดีเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่นำใช้น้ำดิบจากแหล่งน้ำใต้ดินเป็นหลัก จะมีปัญหาบ้างในเรื่องของสนิมเหล็กเจือปน

ซึ่งก็สามารถจะจัดตั้งระบบปรับสภาพน้ำได้แม้จะต้องลงทุนเพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยการผลิตที่สำคัญอีกอย่างคือ ไฟฟ้า ซึ่งยังคงมีปัญหาไฟฟ้ากระพริบ ตก และดับบ่อยครั้ง ขณะนี้จังหวัดได้แก้ไขด้วยการก่อสร้างสถานีไฟฟ้าย่อยแล้ว แรงงานที่เป็นชาวไทยมุสลิมอาจจะมีปัญหาบางในการปรับเปลี่ยนน้ำที่เข้ากับกฎระเบียบของการทำงานในโรงงาน โดยเฉพาะโรงงานน้ำแข็งซึ่งต้องเดินเครื่องตลอด 24 ชั่วโมง ระบบการทำงานเป็นชุดก็สลับเปลี่ยนกันไป

ตลาดสำคัญของโรงงานน้ำแข็ง คือ เรือประมงที่ต้องใช้น้ำแข็งรักษาความสดของสัตว์น้ำที่จับได้ จำนวนเรือ จำนวนเที่ยวเรือและโอกาสในการจับปลาได้นั้นเป็นตัวแปรสำคัญ เมื่อมีการจับปลาได้มากเรือประมงแวะเข้ามาขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำมาก ความต้องการน้ำแข็งจะมีสูง นอกจากนี้ยังผันผวนตามฤดูกาล เช่น ช่วงมรสุม เป็นต้น

โอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำแข็งนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชนในการจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ตลอดจนการให้เครดิตระยะยาวแก่ผู้ลงทุน ผลักดันให้โครงการด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อบริการและช่วยให้ค่าใช้จ่ายต้นทุนการผลิตต่ำ ที่สำคัญควรผลักดันให้อุตสาหกรรมน้ำแข็ง เป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่ได้รับ การส่งเสริมจาก BOI และปรับปรุงขยายการให้บริการทำเทียบเรือ ที่จอดพัก และบริการอื่น ๆ โดยเฉพาะการขุดร่องน้ำ เพื่อให้เรือประมงที่เข้ามาในจังหวัดได้รับความสะดวกมากขึ้น ผลที่ตามมา คือ การขยายตลาดการใช้น้ำแข็งที่ให้บริการอย่างมีคุณภาพโดยการให้ข่าวสารการประมาณจำนวนเรือและความต้องการน้ำแข็งเป็นรายเดือน เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถบริหารและจัดการการผลิตน้ำแข็งได้อย่าง เป็นระบบเพื่อสะดวกแก่เจ้าของเรืออีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดในการผลิตน้ำแข็ง

ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
<p>-มีเรือประมง เข้ามาขนถ่ายสัตว์น้ำที่จังหวัดปัตตานีมากจึงมีความต้องการน้ำแข็งของตลาดสูง</p> <p>-มีแหล่งน้ำบาดาลคุณภาพจำนวนมาก</p>	<p>-เพิ่มจำนวนโรงงานผลิตน้ำแข็ง เพื่ออุตสาหกรรมประมง</p> <p>-ปรับปรุงและขยายการให้บริการ ทำเทียบเรือ</p> <p>-โอกาสในการพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถลดต้นทุนการผลิตได้</p>	<p>-เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ได้รับการส่งเสริมจาก BOI</p> <p>-ความต้องการน้ำแข็งขึ้นอยู่กับธุรกิจประมง</p> <p>-คุณภาพของน้ำบาดาล บางครั้งมีสนิมเจือปน</p> <p>-ไฟฟ้าตกและดับบ่อย ๆ</p>

7. อุตสาหกรรมตู้แช่เนื้อ

แนวโน้มในอนาคตที่ตู้แช่เนื้อ จะได้รับความสนใจจากนักลงทุนมากเพราะมีความเป็นไปได้สูงที่จะมีการลงทุนด้านนี้ เพราะจังหวัดปัตตานีมีเรือประมงหมุนเวียนเข้ามาขนถ่ายสินค้าวัตถุดิบสัตว์น้ำอย่างต่ำปีละประมาณ 5,000 ตัน โดยที่เรือ 1 ลำจะต้องเข้ารับการซ่อมหรือตรวจสอบสภาพเฉลี่ยปีละครั้ง ดังนั้นเฉลี่ยปริมาณความต้องการตู้แช่เนื้อ 400 - 500 ลำต่อเดือน และในปัจจุบันตู้แช่เนื้อสามารถรองรับความต้องการได้ประมาณ 3,000 - 3,500 ลำ ดังนั้นโอกาสและช่องทางลงทุนตู้แช่เนื้อใหม่สามารถจะกระทำได้อีกทั้ง เป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับท่าเทียบเรือของจังหวัดด้วย เป็นปัจจัยเกื้อหนุนในเรื่องของความพร้อม ความสะดวก การให้บริการต่อเนื่องกับกิจการประมง ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาที่ควรคำนึงอยู่บ้าง

ปัจจุบันไม่มีการสั่งต่อเรือใหม่ในจังหวัด เนื่องจากการทำธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปประกอบกับต้นทุนการต่อเรือใหม่สูงกว่าเดิมเท่าตัว ปัญหาด้านการจัดการเนื่องจากความต้องการในการซ่อมเรือจะมีขึ้นพร้อม ๆ กันในช่วงมรสุม ซึ่งเรือส่วนใหญ่ไม่สามารถออกทะเลได้และช่วง 2-3 เดือนสุดท้ายของปี เป็นช่วงที่เจ้าของเรือต้องเคลียร์บัญชีต่าง ๆ

ดังนั้น การจัดการและแรงงาน (ในปัจจุบันนายช่างต่อเรือทั้งในจังหวัดปัตตานีและสงขลา ต่างเข้าไปทำงานในมาเลเซียเพิ่มขึ้น) เป็นปัจจัยสำคัญต่อธุรกิจนี้เพราะต้องอาศัยเงินทุนหมุนเวียนสูงมาก วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการต่อเรือหรือซ่อมแซมเรือนั้น ต้องนำเข้าจากต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ เช่น ใบพัด ลี ชิ้นส่วนอุปกรณ์เครื่องจักรจากกรุงเทพ และไม้จากมาเลเซีย

สรุปศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดในอุตสาหกรรมอู่ซ่อมเรือ

ศักยภาพ	โอกาส	ข้อจำกัด
-ความต้องการในการซ่อมเรือประมาณ 400-500 ลำต่อเดือน	-การพัฒนาต่อเรือเหล็กที่ใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมประมง เนื่องจากราคาถูกกว่าเรือไม้ถึง 1 ใน 3 ที่เดียว	-ธุรกิจประมงปัจจุบันมีข้อจำกัดเรื่องปริมาณสัตว์น้ำตกให้อู่ต่อเรือใหม่ซบเซาและไม่มีคำสั่งต่อเรือใหม่เลย
-มีจำนวนเรือหมุนเวียนเข้าเทียบท่าประมาณอย่างต่ำ 5,000 ลำต่อปี	-โอกาสในการพัฒนาหรือเพิ่มอู่ซ่อมเรือได้อีก	-ราคาไม้ในการต่อเรือสูงขึ้นเท่าตัว
-มีอู่ซ่อมเรือและต่อเรือใหม่อยู่ประมาณ 6 แห่งมีศักยภาพในการรองรับเรือ 60-70 ลำ อยู่ 3 แห่ง	-พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสถานบริการในจังหวัดตลอดจนการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น	-จากต้นทุนค่าไม้ 1.5 ล้านบาทต่อการต่อเรือขนาด 100 GT. 1 ลำเป็น 3 ล้านบาท/ลำ
-ความรู้ความชำนาญของคนท้องถิ่นมีมาก		
-ความต้องการเรือเพื่อใช้ในการท่องเที่ยวมีแนวโน้มสูงขึ้น		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวโน้มการพัฒนาตามนโยบายของรัฐต่อจังหวัดปัตตานี

บทบาทและความสำคัญของจังหวัดปัตตานี ต่อการพัฒนาภาคใต้และพัฒนาประเทศ จากที่กล่าวมาแล้วในบทก่อน ๆ นั้น ไม่ว่าจะเป็นต่อภาคอุตสาหกรรมประมงหรือต่อภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ก็ตาม สามารถทำให้ทราบถึงศักยภาพต่างๆ ตลอดจนข้อจำกัด และแนวโน้มในการพัฒนาในตัวของอุตสาหกรรมแต่ละประเภทเองแล้ว นโยบายของรัฐบาล และโครงการพัฒนาต่าง ๆ ย่อมเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะชี้ให้เห็นถึงความเจริญของอุตสาหกรรมในจังหวัดปัตตานีในแนวโน้มนั้นที่ควรจะเป็น ในการวางแผนพัฒนาตั้งแต่ระดับชาติ ซึ่งเป็นการร่วมกลมความร่วมมือระหว่างกัน เป็นการสร้างโอกาสใหม่ทาง เศรษฐกิจและการค้าต่อกันจนถึงระดับจังหวัดที่จะเกิดขึ้นนั้น ย่อมส่งผลดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ให้ความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ทราบถึง แนวโน้มในอนาคตของจังหวัดปัตตานีหากได้รับการวางแผนที่เหมาะสมและถือว่าเป็นสิ่งกระตุ้นการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดอันจะ เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่เองและยังส่งผล การพัฒนาหรือบริการได้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตามแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 ในการพัฒนาเมืองได้กำหนดให้เมืองปัตตานีเป็นเมืองรองในพื้นที่เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา นราธิวาส สตูล และปัตตานี เพื่อพัฒนาเมืองรองให้เป็นแหล่งจ้างงานเบื้องต้นในท้องถิ่น สามารถรับช่วงกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมต่อจากเมืองหลักคือ สงขลา-หาดใหญ่ โดยมีมาตรการดังนี้

1) พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมในเมืองรอง โดยสนับสนุนการจัดตั้งอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและวัตถุดิบในท้องถิ่นอุตสาหกรรมครัวเรือน และอุตสาหกรรมขนาดย่อมต่างๆ เพื่อรองรับแรงงานส่วนเกินภาคเกษตร

2) พัฒนาการบริการขั้นพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและการบริการทางสังคมโดยเน้นการให้บริการการศึกษาและบริการสาธารณสุขเป็นสำคัญ

และในช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 6 ก็ยังคงยึดถือเมืองหลักเมืองรองในพื้นที่เฉพาะต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ใน แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 ให้เป็นศูนย์กลางความเจริญานภูมิภาค เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาเมือง เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2. โครงการพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจระหว่างอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)

โครงการพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ เป็นโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศหรือโครงการพัฒนาเศรษฐกิจร่วม 3 ฝ่ายประกอบด้วยบริเวณตอนเหนือของเกาะสุมาตราหรือจังหวัดต่าง ๆ ในสุมาตราเหนือและแคว้นอาเจะของประเทศอินโดนีเซีย รัฐตอนเหนือของมาเลเซีย (เคดาร์ เบรัก ปีนัง และเบอร์ลิส) ซึ่งปัญหาด้านแรงงานและมีความต้องการโยกย้ายอุตสาหกรรมด้วย และจังหวัดตอนใต้ของประเทศไทยคือ สตูล สงขลา ยะลา นราธิวาส และปัตตานี โดยแนวคิดของโครงการนี้เป็นแนวทางหนึ่งของความร่วมมือระดับย่อยในภูมิภาค และ เป็นการปูพื้นฐานไปสู่โครงการความร่วมมือในระดับสูงกว่าของ ASEAN และ NAFTA หรือเขตการค้าเสรีแห่งอาเซียน อย่างไรก็ตามโครงการนี้ยังไม่มีข้อตกลงในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน เนื่องจาก อยู่ระหว่างการศึกษารายงานของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) แต่มองจากภาพรวมของโครงการแล้วจะเห็นว่า จะเกิดผลดีเป็นอย่างมากต่อการจ้างงานในจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสามารถรองรับการพัฒนาทำเรื่องน้ำลึก เขตอุตสาหกรรมหรือนิคมอุตสาหกรรม การเปิดประตูการค้า การพัฒนาการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงศูนย์การพัฒนาอุตสาหกรรมและทำเรื่องน้ำลึกทั้งสองฝั่งทั้งฝั่งทางการประมงระหว่างสามประเทศ ซึ่งล้วนแต่จะมีผลดีต่อการพัฒนาต่อจังหวัดปัตตานี และจังหวัดชายแดนภาคใต้อื่น ๆ ในอนาคตด้วย

รัฐบาลได้ประกาศนโยบายที่ชัดเจน ที่จะใช้โครงการนี้ในการกระตุ้นการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และปรับแผนพัฒนาในพื้นที่ให้สอดคล้องกับโครงการความร่วมมือที่ประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น ปัตตานี มีหน้าที่ด้านประมง ดังนั้น ปัตตานีก็ต้องมีเขตอุตสาหกรรมที่ทำเรื่องประมง สินค้าต่อเนื่องจากประมงและมีการขุดลอกร่องน้ำ ส่วนสงขลา ในด้านเป็นนิคมอุตสาหกรรมดึงเทคโนโลยีจากมาเลเซีย นราธิวาส ในด้านนิคมอุตสาหกรรมที่เป็นสินค้าเกษตรแปรรูปร่วมกับยะลา ส่วน สตูลในด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นต้น

3. แผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คณะรัฐมนตรี ให้ความสำคัญเห็นชอบโครงการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดให้เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เป็นหลักซึ่งมีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

เป็นผู้ประสานงานและจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น จากการมีนโยบายการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ค่อนข้างชัดเจน จึงมีการกำหนดให้เป็นพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยมีเป้าหมายในการดำเนินการ 4 ประการ คือ

- 1) เร่งรัดการจัดตั้ง เขตอุตสาหกรรมเน้นหนักอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ จังหวัดยะลาและนราธิวาส
- 2) ปรับปรุง เขตอุตสาหกรรมจังหวัดปัตตานีที่มีอยู่แล้วให้ได้มาตรฐาน
- 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพิเศษ โดยเน้นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
- 4) ส่งเสริมการค้าและการส่งออกโดยปรับปรุงและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากท่าเรือหลักสงขลาและสนามบินนานาชาติหาดใหญ่

ดังนั้นจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นจังหวัดในพื้นที่เป้าหมาย จึงมีโอกาที่จะได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเร่งรัดการจัดตั้ง เขตอุตสาหกรรม การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียง

4. โครงการพัฒนาประมงชายฝั่งพื้นบ้าน

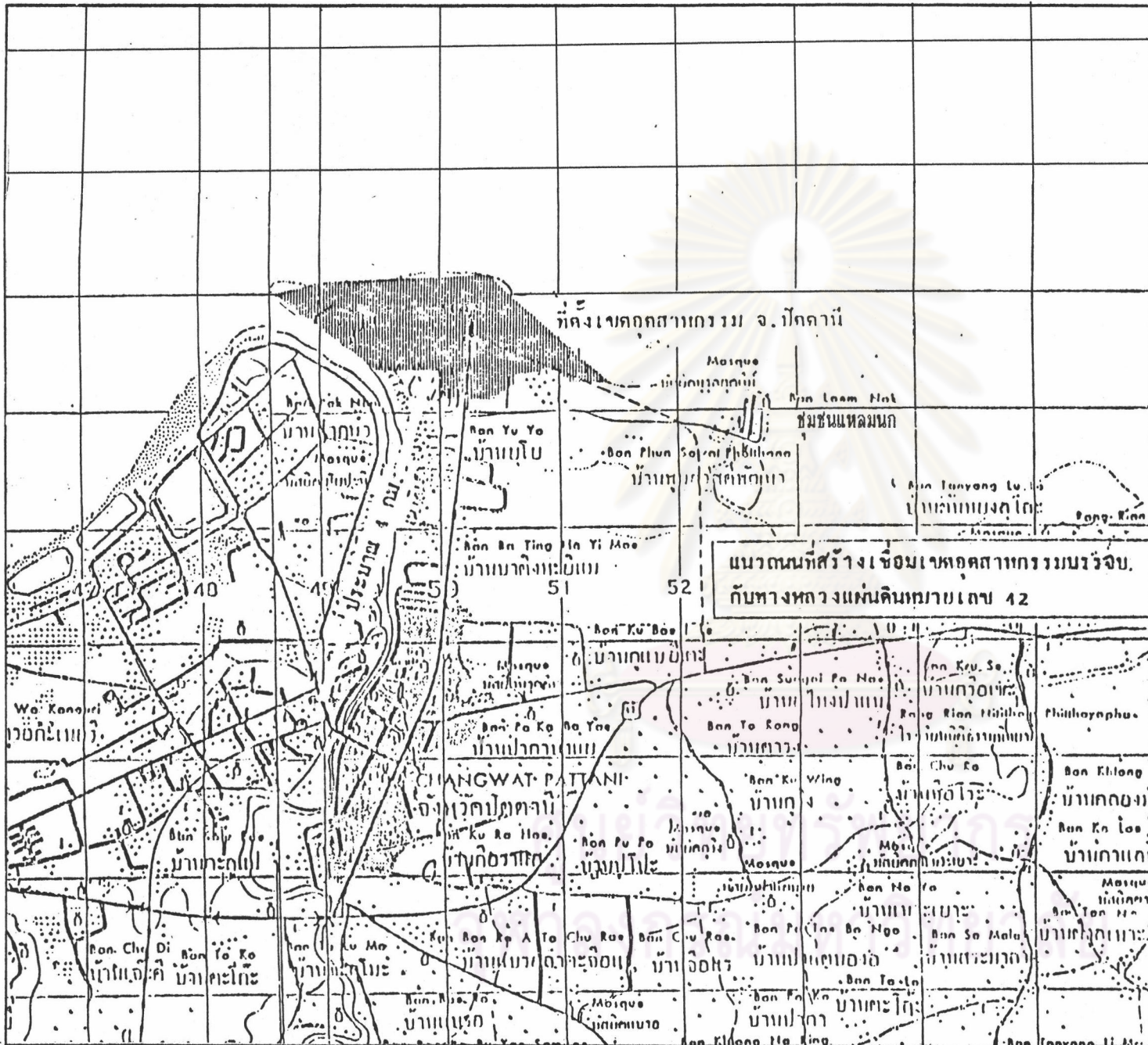
การประมงพื้นบ้าน หมายถึง การทำประมงโดยใช้เครื่องมือขนาดเล็กไม่ทันสมัยในบริเวณห่างจากฝั่งไม่เกิน 3 กิโลเมตร โดยอาศัยแรงงานในครอบครัว มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไม่แตกต่างไปจากชาวนา เป็นกลุ่มชนที่เป็นปัญหาทางสังคมมีอัตราการเกิดสูง การศึกษาต่ำ ถูกจำกัดด้านประเพณีและศาสนา ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน ทำให้มีรายได้ต่ำ รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะช่วยเหลือและพัฒนาการประมงพื้นบ้าน ในบริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวม 24 จังหวัด โดยกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดตั้งองค์การสะพานปลาขึ้น ตาม พ.ร.บ. กิจการแพปลา พ.ศ. 2496 นอกจากมีหน้าที่โดยตรงในการจัดดำเนินการ และ ให้คำแนะนำเพื่อความเจริญของสะพานปลาตลาดสินค้าสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีหน้าที่ในการพัฒนาประมงพื้นบ้าน เช่น ค้นคว้าเกี่ยวกับเครื่องมือที่ทันสมัย วิจัยแหล่งและพันธุ์ปลา ส่งเสริมเกี่ยวกับการจับ เพาะเลี้ยง เป็นต้น จัดระบบตลาดและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ตลอดมา

ต่อมาในปี 2526 กรมประมงได้รับอนุมัติจากสภาพัฒนา ให้ดำเนินการตามโครงการประมงหมู่บ้านภาคใต้ในเขตชนบทพื้นที่ยากจน (พ.ศ. 2526-2529) และโครงการพัฒนาประมงทะเลพื้นบ้าน (2528-2529) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

ด้านประมง พัฒนาความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการยกระดับความเป็นอยู่ และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเล ในเขตชนบทยากจนภาคใต้ 5 จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี พัทลุง และ สตูล ซึ่งดำเนินงานของแต่ละโครงการแตกต่างกันไป แต่ก็มีจุดประสงค์ร่วมกันในการที่จะพัฒนาประมงพื้นบ้านให้ดีขึ้น ต่อมาในปี 2530 จึงรวมโครงการภายใต้ชื่อ "โครงการพัฒนาประมงชายฝั่งพื้นบ้าน" โดยได้กำหนดกิจกรรมทางด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ทำเทียบเรือ ไฟฟ้า ประปา ถนน เป็นการพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงหอยแครงและปลากะพงขาว เป็นต้น ตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาประมงชายฝั่งพื้นบ้าน การรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ การแปรรูปและโภชนาการ ตลอดจนการฝึกอบรม ให้ชาวประมงสามารถประกอบอาชีพประมงและอาชีพต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. โครงการเขตอุตสาหกรรม

เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงและยกระดับฐานะทาง เศรษฐกิจ และในเขตชายแดนภาคใต้เฉพาะ 3 จังหวัดภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งมีสภาพทางสังคมของประชากร แตกต่างในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไปจากส่วนอื่น ๆ ของภาคใต้ โครงสร้างทางการผลิตด้านเกษตรกรรม ต้องอาศัยสภาพดินฟ้าในการประกอบอาชีพ ขาดการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และ พาณิชยกรรมที่เพียงพอ ด้วยลักษณะสังคมดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ดังนั้นเพื่อนำไปสู่ความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์พัฒนาเศรษฐกิจภาคใต้ กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้เสนอโครงการศึกษาสู่ทางการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมระดับจังหวัดปัตตานี ต่อมา โครงการนี้ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 เพื่อเร่งรัดสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ แบ่งการปรับปรุงโครงสร้างและฐานทางการผลิต ช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นมีงานทำทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคการผลิตอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจาก กิจกรรมอุตสาหกรรมช่วยเพิ่มผลผลิต ตลาดสินค้าเกษตรกรรม การพาณิชย์และการบริการ เป็นต้น เป็นการสร้างความเจริญทาง เศรษฐกิจและสังคมให้กับประชาชนของจังหวัดปัตตานีและใกล้เคียง ตลอดจนเป็นการเชื่อมโยงกับโครงการพัฒนาเมืองหลักของจังหวัดสงขลา สามารถแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมดไปในที่สุด

สัญลักษณ์

ที่มา :

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมประมง และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในจังหวัดปัตตานี

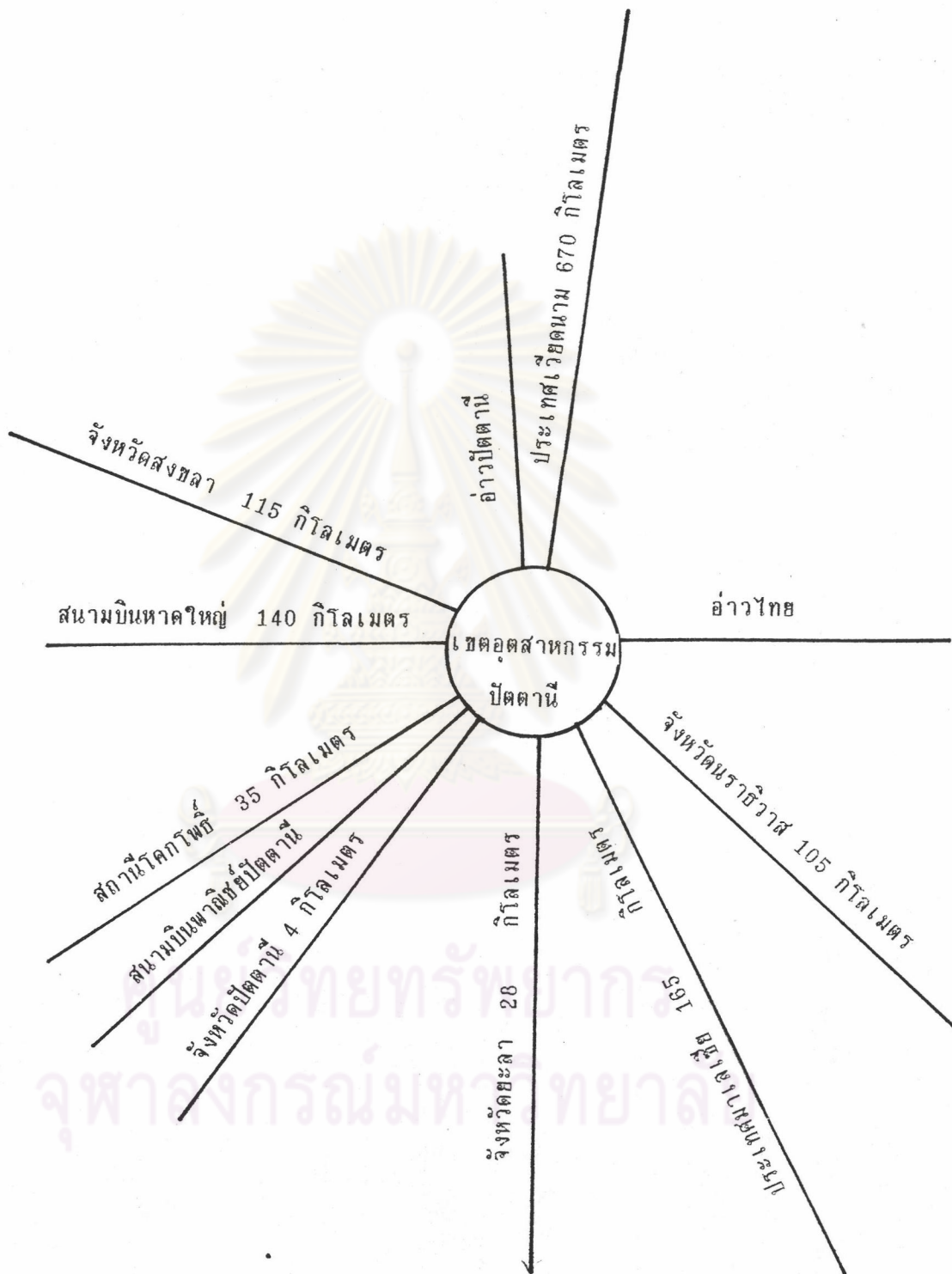
แผนที่ : 6.2

แสดง : โครงการเขตอุตสาหกรรม

มาตราส่วน 1:50,000

แผนภูมิ 6.2 แสดงโครงข่ายคมนาคมขนส่งทางบก

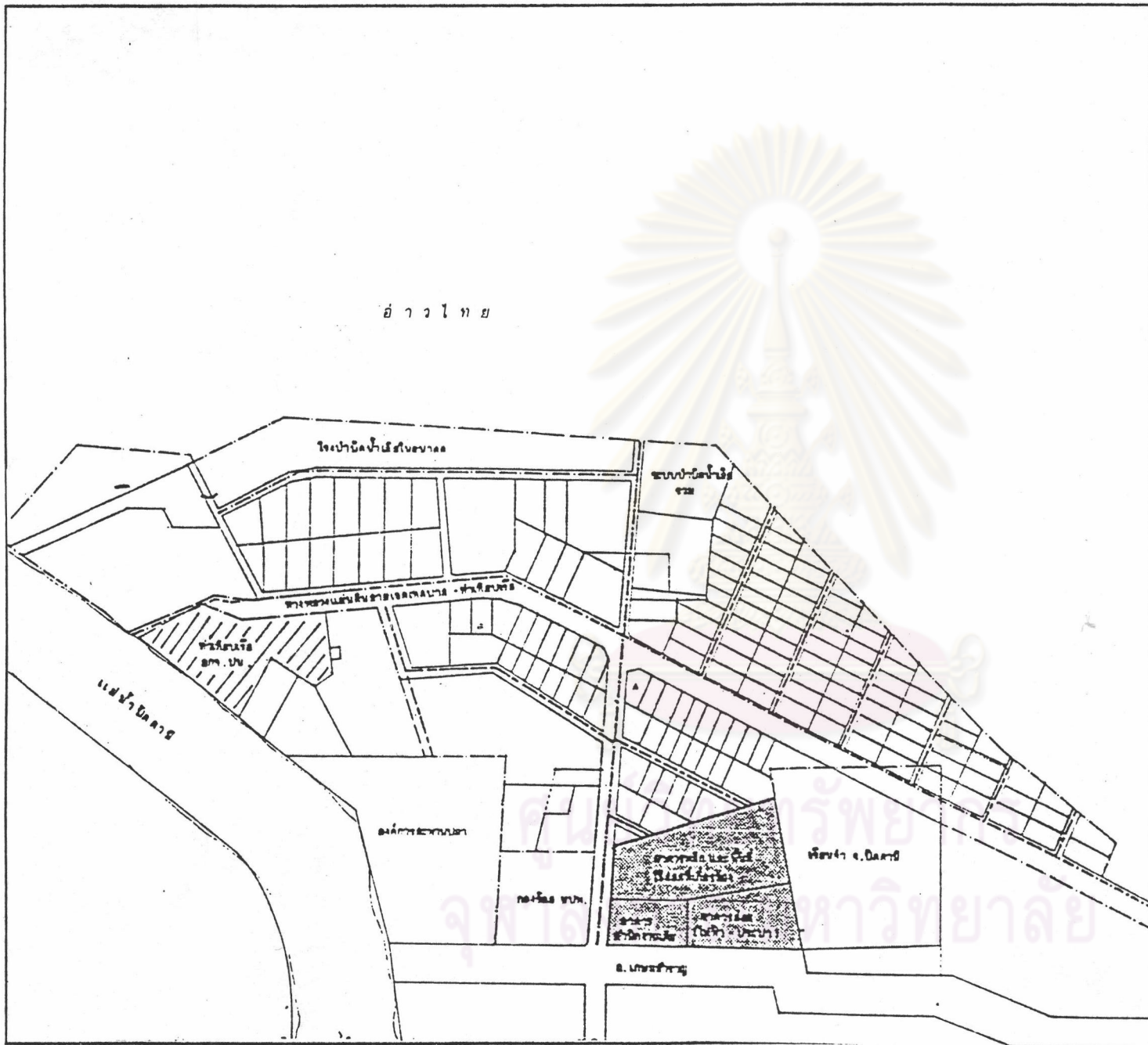

ลักษณะสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปัตตานีนั้น ตั้งอยู่บริเวณทางหลวง
จังหวัดหมายเลข 4210 หมู่ที่ 8 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีระยะห่างจาก

- เขตเทศบาลปัตตานี ประมาณ 4 กิโลเมตร
- สนามบินพาณิชย์ปัตตานี ประมาณ 35 กิโลเมตร
- จังหวัดยะลา ประมาณ 28 กิโลเมตร
- จังหวัดนราธิวาส ประมาณ 105 กิโลเมตร
- จังหวัดสงขลา ประมาณ 115 กิโลเมตร
- สนามบินหาดใหญ่ ประมาณ 140 กิโลเมตร
- ประเทศมาเลเซีย ประมาณ 165 กิโลเมตร
- ประเทศเวียดนาม โดยทางทะเลประมาณ 167 กิโลเมตร

เขตอุตสาหกรรมปัตตานี มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลบริเวณด้านทิศใต้ของ
อ่าวไทยเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอน ระดับพื้นที่อยู่ประมาณ
ระดับน้ำทะเลชั้นล่าง ณ ระดับประมาณ 10.30 เมตรของระดับน้ำทะเล สภาพดินภายในพื้นที่
เป็นดินเหนียวอ่อน

จังหวัดปัตตานีจึงได้จัดตั้งเขตอุตสาหกรรมปัตตานีขึ้น เพื่อรองรับการ
ขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม โดยได้ใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์ ประมาณ 939 ไร่ ในพื้นที่
หมู่ที่ 8 ตำบลบานา อำเภอเมืองปัตตานี (เดิมที่ดินแห่งนี้เป็นบริเวณทุ่งเลี้ยงสัตว์ มีพื้นที่ติด
ทะเลติดกับอ่าวไทย) ติดกับท่าเทียบเรือชายฝั่งและท่าเทียบเรือประมงของจังหวัดโดยคาด
ว่าจะเกิดอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ขนาดกลางถึงขนาดเล็กที่ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่เป็นหลักเกิดขึ้น
ไม่น้อยกว่า 100 โรงงาน คาดว่าจะมีการใช้ทุนประมาณ 800-1,000 ล้านบาท จะทำให้
เกิดการจ้างงานตั้งแต่ 10,000-15,000 คน หากโครงการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและ
เต็มพื้นที่ เขตอุตสาหกรรมถือเป็นโครงการพื้นฐานที่ช่วยส่งเสริมการลงทุนและแก้ไขปัญหา
ทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในจังหวัดมากขึ้น เริ่มมีเขตอุตสาหกรรม
มาตั้งแต่ปี 2529 และเป็นเพียงแห่งเดียวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีเขตอุตสาหกรรม
ซึ่งมีความได้เปรียบในการดึงดูดเงินลงทุนทั้งในด้านความสะดวกและความปลอดภัย พื้นที่
นี้อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี โดยได้รับมอบหมายจากกระทรวง
มหาดไทยเมื่อปี 2521 ให้สามารถจัดหาผลประโยชน์จากที่ดิน จำนวน 1,436-2-32.9 ไร่
โดยแบ่งพื้นที่เป็น 3 ส่วนคือ

สัญลักษณ์

ที่มา :

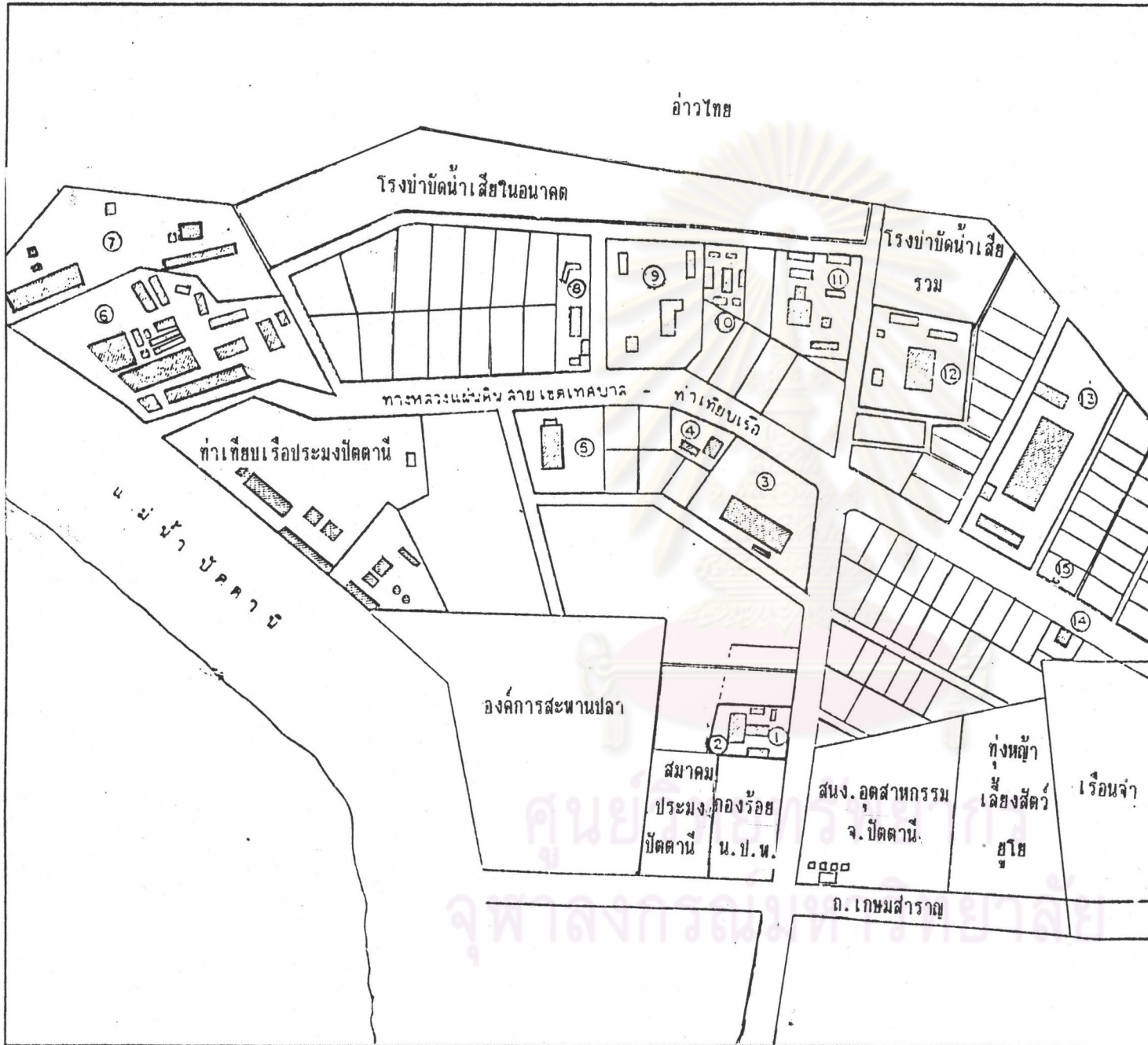
การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมประมง
และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในจังหวัดปัตตานี

แผนที่ : 6.3

แสดง : เขตอุตสาหกรรม

มาตราส่วน

สัญลักษณ์

1. บริษัท ไทยแสงทอง จำกัด
2. บริษัท ดาต้าอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
3. บริษัท ปัตตานีอาหารทะเล จำกัด
4. บริษัท ลกซันพงษ์พันธ์ จำกัด
5. บริษัท ร้อยผลผลิต จำกัด
6. บริษัท ปัตตานีปลาปน จำกัด
7. บริษัท อุตสาหกรรมประมง ปัตตานี จำกัด
8. บริษัท ดี แอล เอล จำกัด
9. บริษัท อุตสาหกรรม การประมงปัตตานี จำกัด
10. บริษัท เทนทิกซ์ซีพีเอส จำกัด
11. บริษัท เกษมกิจปัตตานี ปลาปน จำกัด
12. บริษัท พัฒนาการประมงปัตตานี จำกัด
13. บริษัท ปัตตานีผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด
14. บริษัท แพร่ปลาวัน จำกัด
15. โรงต้มกุ้งชั่วคราว

ที่มา :

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในจังหวัดปัตตานี

แผนที่ : 6.4

แสดง : ผังทั่วไปเขตอุตสาหกรรมปัตตานี

มาตราส่วน

- เป็นที่อยู่อาศัยและที่พำนักของราษฎร 444.2 ไร่
- เป็นสถานที่ก่อสร้างท่าเทียบเรือชายฝั่งปัตตานี 109 ไร่
- เป็นเขตอุตสาหกรรม 882.3 ไร่

ต่อมา องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มอบหมายให้อุตสาหกรรมจังหวัดติดต่อประสานงานกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) และกระทรวงอุตสาหกรรม จัดทำผังแม่บทเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในเขตอุตสาหกรรมปัตตานี โดยกำหนดประเภทอุตสาหกรรม ดังนี้ การต่อเรือ ประมง เคมีภัณฑ์ การเกษตร ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ อาหารและเครื่องเค็ม เป็นต้น และตามผังแม่บทได้แบ่งพื้นที่เป็น

- พื้นที่สำหรับเขตอุตสาหกรรมทั่วไป 565 ไร่
- พื้นที่สำหรับจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก 374 ไร่
- รวม 939 ไร่

ปัจจุบันมีผู้เช่าที่ดินจำนวน 46 ราย เนื้อที่ประมาณ 545-1-14.6 ไร่ แบ่งเป็นทาสัญญาเช่าที่ดิน (เดิม) ก่อนสิงหาคม 2531 จำนวน 17 ราย เนื้อที่ 34 ไร่ (ซึ่งดำเนินการก่อสร้างไปแล้ว 11 ราย อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 1 ราย ส่วนผู้เช่าอีก 5 ราย ยังมีปัญหาทางการเงินจึงยังไม่ได้ก่อสร้าง) ทาสัญญาเช่าที่ดิน (ใหม่) 16 ราย เนื้อที่ 163.3 ไร่ และยังไม่ทาสัญญา 13 ราย เนื้อที่ 60.1 ไร่ มีกิจการอุตสาหกรรมเปิดดำเนินการแล้วประมาณ 13 โรงงาน เงินลงทุน 572.5 ล้านบาท มีการจ้างแรงงานตามโครงการประมาณ 4,700 คน จากการเช่าที่ดินของผู้ขอเช่าในเขตอุตสาหกรรมสามารถแยกประเภทได้ 8 ประเภท ดังนี้

1) อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ มี 8 ราย ใช้วัตถุดิบจากสัตว์น้ำ ได้แก่ โรงงานปลาบ่น โรงงานอาหารกุ้ง โรงงานอาหารนกนางแอ่น และในบางโรงงานยังประกอบการค้าผลิตน้ำแข็งเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมการประมง โดยเมื่อผลิตแล้วก็จะลำเลียงออกจากโรงงานสู่เรือประมงที่มาจอดเทียบท่าเพื่อร่อนน้ำแข็ง นอกจากนี้บางบริษัท เช่น บริษัทปัตตานีปลาบ่น จำกัด มีการผลิตคานเรือด้วย

2) อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ จำนวน 15 ราย ได้แก่ โรงงานผลิตอาหารกระป๋อง โรงงานซาลาหะสัตว์น้ำทะเลต่างๆ เช่น ปลาหมึก ปลา เป็นต้น โรงงานทำปลาหมึกแห้ง ปลาแห้ง กุ้งแห้ง โรงงานต้ม-ปอกกุ้ง โดยอุตสาหกรรมเหล่านี้จะใช้วัตถุดิบสัตว์น้ำในพื้นที่เป็นหลัก

ตาราง 6.2 สรุปการใช้พื้นที่ของผู้ขอเช่าในเขตอุตสาหกรรมปีคตानी โดยแยกประเภท
ของอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม (จำนวน)	ผู้เช่า เนื้อที่ขอเช่า (ไร่)	ผู้เช่าปลูกสร้าง เนื้อที่ปลูกสร้าง (ตร.ม.)	อายุสัญญา (ปี)	วงเงินลงทุน (ล้านบาท)	ยอดขายต่อปี (ล้านบาท)	แรงงาน (คน)	สถานภาพปัจจุบัน (รายชื่อ)
1.อาหารสัตว์ (8 ราย)	187-3-62	24,344	10-25	363.36	1,572.44	1,117	๑ = 1 , & = 5 # = 2
2.แปรรูปสัตว์น้ำ (15 ราย)	221-2-52	20,292	5-20	415.9	2,167.16	4,049	๑ = 2 , & = 6 # = 6 , * = 6
3.ห้องเย็น (2 ราย)	24-3-0	0	15-20	30.02	129	592	# = 2
4.แปรรูปไม้ (2 ราย)	28-1-27	9,158	10-15	37.6	102.1	336	& = 2
5.วัสดุก่อสร้าง (4 ราย)	32-0-18	0	10-15	25.75	117.9	173	๑ = 1 , # = 3
6.เครื่องจักร (3 ราย)	10-1-27	0	10-20	7.9	20.38	137	# = 3
7.โลหะ (10 ราย)	13-1-64	0	10-15	22.57	39	305	๑ = 1 , & = 1
8.ประเภทอื่นๆ (2 ราย)	26-3-61	3,000	20	85.40	218.2	334	๑ = 1 , & = 1
รวม	545-1-14	56,794	5-25	988.52	4,366.18	7,043	๑ =13, & =13 # =18, * = 1

หมายเหตุ ๑ =ยังไม่ทำสัญญา & =ดำเนินการแล้ว
=ยังไม่เปิดดำเนินการ * =กำลังก่อสร้าง

- 3) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอื่น ๆ จำนวน 2 ราย ยังไม่เปิดดำเนินการ
- 4) อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ จำนวน 2 ราย โรงงานทั้ง 2 แห่งนี้จะแปรรูปไม้ยางพาราเพื่อทำเฟอร์นิเจอร์
- 5) อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง จำนวน 4 ราย ส่วนใหญ่จะผลิตวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ผลิตซีเมนต์บล็อกและแผ่นพื้นทางเท้า คอนกรีตอัดแรงและเสาเข็ม และโรงงานอิฐดินเผา
- 6) อุตสาหกรรมเครื่องจักร จำนวน 3 ราย เป็นโรงงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการซ่อม สร้างเครื่องจักรกล และไฟฟ้ากำลัง
- 7) อุตสาหกรรมโลหะ จำนวน 10 ราย ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กที่ให้บริการเกี่ยวกับการกลึง-เชื่อมโลหะ
- 8) อุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ จำนวน 2 ราย เป็นโรงงานเกี่ยวกับการสร้างท่าเรือ ต่อเรือ โรงงานน้ำแข็งและโรงงานซ่อม ถักอวนแห

หากพิจารณาถึงการใช้จ่ายที่ดินทั้ง 8 ประเภท ในเขตอุตสาหกรรมบัดดาณีแล้ว พบว่ามีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประมง 3 ประเภท จำนวน 28 โรง คือ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ 8 ราย ซึ่งใช้วัตถุดิบสัตว์น้ำ เช่น โรงงานปลาบ่น เป็นต้น โดยเปิดดำเนินการแล้ว 5 ราย มีเนื้อที่ขอเช่า 184-13-262.2 ไร่ เงินทุน 363.36 ล้านบาท มียอดขายจากการผลิต 1,572.44 ล้านบาท ต่อปี ใช้จ่ายแรงงานทั้งหมด 1,117 คน อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำมีสูงถึง 15 ราย เปิดดำเนินการแล้ว 6 ราย กำลังก่อสร้าง 1 ราย โดยมีเนื้อที่ขอเช่า 218-13-152.6 ไร่ มีวงเงินลงทุน 415.9 ล้านบาท มียอดขายต่อปี ประมาณ 2,167.16 ล้านบาท แรงงานจ้างทั้งหมด 4,049 คน และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอื่น ๆ 2 ราย ซึ่งยังไม่เปิดดำเนินการ หากเปิดดำเนินการแล้วจะมีแรงงานจ้างอีกประมาณ 592 คน

ในการจัดทาลบประโยชน์ของที่ดินในเขตอุตสาหกรรมนั้น ในระยะแรกของการให้เช่าอัตราให้เช่าราคาตารางวาละ 6 บาทต่อปี ต่อมาได้กำหนดอัตราเช่าระหว่างปี 2533-2536 ไร่ตารางวาละ 8 บาทต่อปี โดยชำระค่าเช่าเป็นรายปี เมื่อผู้เช่าดำเนินการก่อสร้างโรงงานเสร็จแล้วจะคิดอัตราค่าเช่าใหม่ คือ ตารางวาละ 48 บาทต่อปี สำหรับที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้าง และตารางวาละ 8 บาทสำหรับที่ดินที่ไม่มีสิ่งปลูกสร้าง และอัตราค่าเช่าจะกำหนดใหม่ทุกระยะเวลา 4 ปี ปัจจุบันมีปัญหาด้านกรรมสิทธิ์ซึ่งทางราชการและ

ภาคเอกชนต้องร่วมมือปรึกษา เพื่อยืดหยุ่นกฎระเบียบต่างๆ ในการสัญญาเช่าที่ดินในเขตอุตสาหกรรมปัตตานี เพราะหากสามารถชักจูงให้ผู้ประกอบการเข้ามาลงทุนในเขตได้มาก จะเป็นผลดีต่อการจัดระบบโครงสร้างพื้นฐานบริการแก่โรงงานได้อย่างทั่วถึงและสามารถควบคุมด้านระบบน้ำเสียภายในเขตได้ดีต่อไป

จะเห็นได้ว่า เขตอุตสาหกรรมปัตตานีเป็นโครงการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมสามารถเห็นผลของการพัฒนาได้ชัดเจน ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทาง เศรษฐกิจของประชาชนในจังหวัด และเป็นปัจจัยดึงดูดที่ในการเข้ามาลงทุนของผู้ประกอบการทั้งในและนอกพื้นที่ หากเขตอุตสาหกรรมได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์และมีความพร้อมในการบริการต่อนักลงทุน ดังนั้นการประชาสัมพันธ์แก่นักลงทุนควรเผยแพร่อย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้น เมื่อมีนโยบายที่ดีและมีโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลมีต่อจังหวัดปัตตานี เร่งดำเนินการแล้วบางส่วนย่อมเกิดประโยชน์แก่จังหวัดปัตตานีและจังหวัดใกล้เคียง และหากได้รับการปฏิบัติตามแผนพัฒนาต่างๆ และโครงการที่วางไว้ ผู้ศึกษาคิดว่าด้วยเหตุผลดัง เหล่านี้ จึงเป็นแนวโน้มที่ควรจะเป็นอนาคตของจังหวัดปัตตานี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย